

Treball de fi de grau

Títol

L'ús del llenguatge a 'Versió RAC1' com un instrument de posicionament en el mercat radiofònic

Autor/a

Andrea Huguet

Tutor/a

Esteve Crespo

Departament	Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual
Grau	Periodisme
Tipus de TFG	Recerca
Data	juny 2015

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	L'ús del llenguatge a 'Versió RAC1' com un instrument de posicionament en el mercat radiofònic		
Castellà:	El uso del lenguaje en 'Versió RAC1' como un instrumento de posicionamiento en el mercado radiofónico		
Anglès:	The use of the language in 'Versió RAC1' like an instrument of positioning in the wireless market		
Autor/a:	Andrea Huguet		
Tutor/a:	Esteve Crespo		
Curs:	2014-2015	Grau:	Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:	ràdio, llenguatge, RAC1
Castellà:	radio, lenguaje, RAC1
Anglès:	radio, language, RAC1

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Aquest Treball de Fi de Grau analitza en profunditat tots els aspectes dels tres magazines radiofònics de tarda més escoltats a Catalunya, i vol donar una visió general de les característiques de cadascun. A més, dissectiona per què 'Versió RAC1' és líder davant dels altres dos programes, és a dir, quins aspectes difereixen de la competència perquè el programa tingui les audiències més altes.
Castellà:	Este Trabajo de Fin de Grado analiza en profundidad todos los aspectos de los tres magazines radiofónicos de tarde más escuchados en Catalunya, y quiere dar una visión general de las características de cada uno. Además, disecciona por qué 'Versió RAC1' es líder por delante de los otros dos programas, es decir, qué aspectos difieren de la competencia para que el programa tenga las audiencias más altas.
Anglès:	This Work of End of Degree analyzes in depth all the aspects of the three magazines wireless in the evening more listened in Catalonia, and wants to give a general vision of the characteristics of each one. In addition, it wonders for what 'Versió RAC1' is leading ahead of other two programs, that is to say, what aspects differ from the competition in order that the program has the highest hearings.

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i el signa:

Andrea Huguet

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar en mà al tutor abans la presentació oral**

La radio afecta a la gente de una forma muy íntima, de tú a tú, y ofrece todo un mundo de comunicación silenciosa entre el escritor-locutor y el oyente.

Marshall McLuhan

Índex

Introducció	6
MARC TEÒRIC	8
Context de la ràdio generalista a Espanya i Catalunya. Perfil de l'audiència	8
Els gèneres radiofònics: concepte i tipologia	11
Els conceptes de programa i format. Tipologia de les seccions	13
Graells programàtiques de les tres emissores. El pes del magazine	14
RAC1	15
Catalunya Ràdio	17
Cadena SER	20
El naixement del magazine i l'evolució dins del mitjà radiofònic	24
El concepte de magazine	24
Diferències entre el magazine de matí i el magazine de tarda	26
El llenguatge radiofònic: paraula, música, efectes sonors i silencis	26
El paper del presentador/conductor: la ràdio de “les estrelles”	28
Tendències de futur	29
Metodologia	33
La història de RAC1 i la història del ‘Versió RAC1’	35
TREBALL DE CAMP	39
Definició dels tres programes. A qui es volen adreçar?	39
Audiències	41
Les audiències de RAC1	41
Audiències comparades	44
El duel català: RAC1 vs Catalunya Ràdio	48
Audiències de la franja de tarda a Catalunya	49
La rellevància del presentador als magazines	51
Continguts i seccions	54
Tipus de continguts i seccions	54
Quant duren les seccions?	57
Quin lloc ocupen a les graells?	61

Quin tractament es dóna als temes?	62
La presència de l'entrevista	62
La presència de les tertúlies	65
La presència de l'humor	66
Llenguatge que utilitzen	69
Realització i música	72
La presència de la música	72
Les connexions per telèfon o XDSI	73
Equip i col·laboradors	74
Els equips dels programes	74
Els col·laboradors	75
L'ús de les xarxes socials i la interacció amb els oients	77
Les xarxes socials: quines utilitzen i com ho fan	77
La interacció amb els oients en els directes	80
Conclusions del treball	81
Bibliografia i webgrafia	84
ANNEXOS	88
Annex 1. Graells setmanals de les emissores	89
RAC1	89
Catalunya Ràdio	90
Cadena SER Barcelona	91
Annex 2. Editorials de Carles Francino a 'La ventana'	92
Annex 3. Entrades de 'La tribu de Catalunya Ràdio'	96

Introducció

L'objecte d'aquest treball d'investigació és la comparació de tres programes radiofònics que sonen a Catalunya i són a la mateixa franja horària, pràcticament, i sonen els mateixos dies de la setmana. Els objectes analitzats són el programa 'Versió RAC1', de l'emissora catalana privada RAC1 -que pertany al grup Godó, igual que La Vanguardia, Mundo Deportivo o 8tv-, 'La tribu de Catalunya Ràdio', de l'emissora pública catalana Catalunya Ràdio -del mateix grup que TV3-, i per acabar, 'La ventana', de l'emissora espanyola Cadena SER -del grup Prisa, on també hi ha El País o Los 40 Principales-.

Els tres programes tenen pràcticament la mateixa franja horària: els dos catalans emeten de 16 a 19h de la tarda i La Ventana ho allarga una hora més -de 16 a 20h-. La raó per la qual s'han escollit aquests tres programes és molt simple: per audiències a Catalunya. El 'Versió RAC1' és líder des de l'any 2009, i no ha deixat de ser-ho fins a dia d'avui, i el segueixen Catalunya Ràdio i la Cadena SER, per aquest ordre.

Aquest treball d'investigació busca estudiar la diferència d'identitats dels tres programes radiofònics i perquè RAC1 és líder: què té o què fa que no sigui present a la competència? Per estudiar aquest aspecte en profunditat ens fixarem en molts indicadors comparatius que poden -o no- diferenciar els tres programes de la franja de tarda.

La hipòtesi de la investigació és la següent: *l'ús del llenguatge del 'Versió RAC1' com un instrument de posicionament en el mercat radiofònic*. És a dir, quines peculiaritats té el llenguatge del programa de Toni Clapés per ser líder fa més de sis anys ininterrompudament? No obstant, no només es parlarà del llenguatge, perquè la selecció de temes, d'entrevistes o la xarxa de col·laboradors també són aspectes que marquen diferències entre els tres magazines.

Aquest treball consta de blocs diferenciats. Primer, es fa una exposició, un marc teòric de la situació i de la història de la ràdio generalista, així com els elements més importants que han aportat alguns teòrics en quant a conceptes com els gèneres, els formats o els programes. S'hi inclou un petit i incipient anàlisi dels continguts de RAC1, Catalunya Ràdio i la Cadena SER Barcelona per

observar quin pes tenen els magazines a les emissores. Per contextualitzar aquest tipus de programes, els magazines, es fa una relació del naixement, l'evolució i el concepte del terme. El marc teòric inclou una vista ràpida a conceptes importants per aquest estudi com el llenguatge radiofònic o el paper del presentador.

Per començar el treball de camp, es dona l'argument perquè el lector sàpiga la raó per la qual s'ha escollit RAC1 per fer aquesta comparativa: les audiències, on es veu el lideratge de l'emissora per sobre dels seus competidors directes. A partir d'aquest punt, es desglossen tots els elements que componen els magazines a través d'explicacions i gràfics quantitatius que deixen palès el que s'explica: el llenguatge, els continguts i les seccions, els presentadors, la realització, l'equip i els col·laboradors i les xarxes socials.

Amb tot, al final s'exposen les conclusions d'aquesta investigació. S'intenta donar una resposta a la hipòtesi que es plantejava a la introducció del treball sobre l'ús del llenguatge al programa 'Versió RAC1' i com influeix això en el posicionament dins del mercat radiofònic.

4. Marc teòric

4.1 Context de la ràdio generalista a Espanya i Catalunya. Perfil de l'audiència

La forma de mosaic és la que va caracteritzar la ràdio generalista en els seus inicis. En els primers anys de la ràdio espanyola, hi havia molts espais de curta durada que se succeïen “sense relació preestablerta”. En els primers anys, la prioritat era l'interès diversificador per atraure més públic, però amb aquesta fórmula, diu el catedràtic que es perd homogeneïtat i es fa difícil fidelitzar audiències (Pedrero Esteban, 2014).

La ràdio generalista com la coneixem avui en dia va començar el seu camí després del franquisme, però el punt àlgid no va arribar fins a mitjans dels anys 80. Segons l'informe de 2015 de l'Associació per la Investigació dels Mitjans de Comunicació (AIMC) la ràdio generalista va assolir el seu sostre al país el 1986, quan va tenir una penetració a la societat del 43,9%. Fins l'any 1992 va anar descendint cada any una mica fins el 35,7%, el 1993 repunta fins el 37,3%, i fins el 2014, ha anat variant molt poc però amb una tendència a la baixa. Actualment, la penetració de la ràdio generalista a Espanya es troba en un 28,7% (Informe Anual AIMC, 2015). Un altre aspecte important que recalca l'informe és l'evolució dels minuts que els espanyols escolten la ràdio generalista, que han disminuït amb els anys: el 1991, els oients estaven connectats a les ones generalistes un total de 66 minuts per persona i dia; el 2000 n'eren 51, i el 2014, 48 minuts.

La ràdio generalista és definida com una “ràdio d'informació, de comunicació intel·lectual, d'idees, paraula, expressió, la ràdio total” (Faus, 1995: 82), el temps de programació de la qual “s'organitza entorn al concepte de programa -principalment el magazine-, sent aquest la seva única unitat de programació” (Moreno, 2005: 69).

La programació és imprescindible quan parlem de ràdios tan importants pel que fa a audiències, i vinculat a aquest terme apareix l'estratègia comunicativa, que busca competir amb la resta d'emissores del dial: “Associar el concepte de programació al d'estratègia comunicativa ha

esdevingut una veritable constant [...] a Espanya i a Catalunya”. Això és perquè “la multiplicació de l’oferta radiofònica i televisiva ha generat una autèntica voràgine competitiva -l’homogeneïtat programàtica a la qual assistim així ho corrobora” (Martí, 1996: 73). Josep Maria Martí assegura que els dos grans pilars -i gairebé inamovibles- de les ràdios generalistes són la informació i l’entreteniment, i fins i tot aventura en quines franges sorgeixen cadascuna de les parts: de 6 a 10 del matí, informació; de 10 a 13, entreteniment; de 13 a 16, informació i entreteniment; i de 16 a 19, entreteniment.

El cicle de programació d’una emissora de caire generalista és important per detectar què busca l’audiència en cada moment. Luis Miguel Pedrero Esteban fa una classificació d’aquest cicle de programació d’una ràdio generalista:

Hores	Continguts
6 - 8h	informació
8 - 10h	informació i opinió
10 - 13h (aproximadament)	magazine
12 - 14h (aproximadament)	“finestra local”
14 - 15h	informació en viu
15 - 16h	miscel·lània
16 - 20h	magazine
20 - 00h	informació
00 - 1:30h	esports
1:30 - 4h	consultoris
4 - 6h	matinada

FONT: PEDRERO ESTEBAN, 2014

L’homogeneïtat és un tret clar que determina l’espai radiofònic espanyol i català avui en dia. Prado ho explica utilitzant aquests termes: “L’evolució programàtica generada per la política de competència ha donat un elevat grau d’homogeneïtat a l’oferta. La pròpia dependència de les figures estelars i els elevats ingressos que s’hi destinen, així com la seva centralitat en la captació d’audiències, ha fet desaparèixer els gèneres programàtics de les graelles, que es componen en grans blocs per a un sol presentador i que inclouen múltiples espais” (Martí, 1996: 75). En aquesta

línia, també apunten Gutiérrez i Huertas la poca diferenciació de continguts, gèneres i formats en la radiofusió espanyola: “La homogeneïtzació és el concepte que millor defineix l’oferta radiofònica estatal de les cadenes generalistes. El domini clar de tres gèneres en el conjunt de les cadenes (informació, informació/entreteniment i esports) [...] obeeix al predomini d’una política programàtica basada en la competència directa” (Gutiérrez i Huertas, 2003: 127).

Els trets que caracteritzen una ràdio generalista són bastants clars. Pedrero Esteban (2014) en defineix quatre:

- Varietat de continguts i àrees temàtiques (lligades a l’actualitat).
- Varietat de gèneres programàtics (basats en la paraula).
- Graells adaptades als hàbits socioculturals de l’audiència.
- Públic heterogeni i poc segmentat.

El perfil de la persona que escolta la ràdio generalista és bastant ampli, segurament degut al fet que els continguts i els formats són molt variats i, per tant, una persona pot trobar-hi elements molt diferents dins d’una mateixa sintonia. Un informe de PRRadio (2013) citant l’EGM explica que el perfil que destaca és “home, de 25 a 55 anys, de classe mitjana, amb estudis secundaris i que viu en ciutats de 10.000 a 500.000 habitants” (PR Noticias, 14/08/2013). Hi ha una diferenciació segons les emissores: la COPE l’escolten més els homes, Onda Cero, la gent de classe alta, i la SER en ciutats més grans. Segons l’informe de PRRadio, el 2013 el 62% dels oients de ràdio generalista havia fet estudis d’EGB, Batxillerat, BUP, COU o FP. Només el 10,7% tenen un títol mitjà i el 16,4% tenen un títol superior.

De febrer a novembre del passat 2014, els oients de la ràdio generalista a Espanya eren 11.390.000 (dades de l’EGM). La mitjana de consum de ràdio generalista a Espanya és de 48 minuts (AIMC. Resum abril 2014 - març 2015). Es confirma també a quina hora s’escolta més la ràdio: l’hora del *prime-time* de les generalistes va des de les 8:00 fins les 13:00, ja que les audiències superen el 7%, sent de les 9:00 a les 9:30 el punt més alt (7,9%). L’informe també recull des d’on s’escolta la ràdio: la majoria de gent l’escolta a casa, seguit de la feina, el cotxe i altres llocs.

4.2 Els gèneres radiofònics: concepte i tipologia

Aquests oients de la ràdio generalista escolten unes emissores amb un element bàsic: els gèneres radiofònics, elements imprescindibles quan s'estudien les tendències de les ones. Mauro Wolf diu que són “modes de comunicació culturalment establerts, reconeixibles en el si de determinades comunitats socials. Els gèneres segons aquesta acepció s'entenen com a sistemes de regles als quals es fa referència (implícita o explícita) per realitzar processos comunicatius ja sigui des del punt de vista de la producció o la recepció”¹. Josep Maria Martí diu que els gèneres sempre s'han acotat, però com que els seus límits són a vegades tan difusos, s'acaba acotant el gènere d'un programa radiofònic pels seus continguts. Per tant, s'entén que poden existir infinitat de programes que no tinguin només un gènere. De fet, els programes que aquí s'estudien són un clar exemple de la convergència entre informació i entreteniment. Aquest mateix autor fa una diferenciació encara més concreta que inclou macrogèneres, gèneres i microgèneres:

Macrogènere	Gènere	Microgènere
Música	Informatiu	Jazz, blues, òpera, nous valors, cinema...
Música	Especialitzat	Pop, swing, country, bandes sonores, flamenc...
Entreteniment	Magazine	Oci, cultura, juvenil...
Esport	Magazine	Futbol, esquí, bàsquet...
Esport	Informatiu	Divers, futbol, esquí...
Música	Radiofórmula	Revival, beautiful music, hot ac, country...

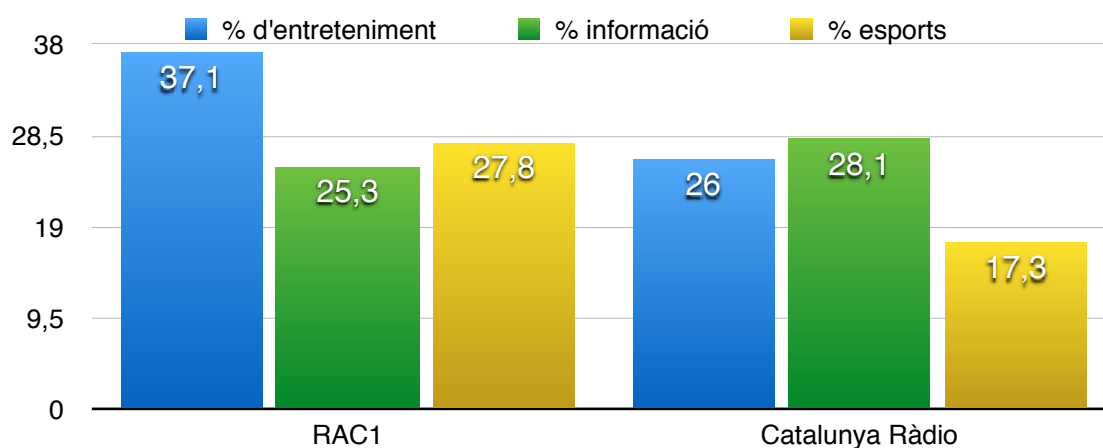
FONT: MARTÍ, 1996: 77.

Segons la classificació de macrogèneres i gèneres, l'autor deixa clar que informació i entreteniment són dos grans macrogèneres. S'ha de destacar que el gènere Magazine s'inclou dins dels dos macrogèneres. Els tres programes protagonistes d'aquest estudi -'Versió RAC1', de RAC1; 'La tribu de Catalunya Ràdio', de Catalunya Ràdio; i 'La Ventana', de la Cadena SER- són magazines i, per tant, tenen informació i entreteniment. També inclouen esports i cultura, perquè segons Martí també hi són en un magazine. Pel que fa a l'entreteniment, es manifesta gairebé sempre -94% de les

¹ Aquesta definició de Mauro Wolf la recull Josep Maria Martí (1996: 75).

vegades- en forma de magazine, que acostumen a emetre's en els moments amb més audiència del dia, ja sigui al matí -prime-time radiofònic- i a la franja de tarda.

Els gèneres radiofònics es podrien classificar de la següent manera, segons la importància que tenen a la xarxa de ràdios catalanes públiques -Catalunya Ràdio, Ràdio 4 i La Xarxa-, segons el CAC: informació, entreteniment, esports, divulgatius, musicals, culturals, religiosos i esoterisme i paraciència (CAC, informe anual 2015). El següent gràfic mostra els percentatges de RAC1 i Catalunya Ràdio segons els gèneres que fan servir més, que són els mateixos tres: informació, entreteniment i esports.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Podem observar que la similitud més gran entre les dues emissores és el percentatge d'informació a les seves graelles, però tant a l'entreteniment i els esports, disten considerablement. RAC1 aposta clarament per l'entreteniment i una mica menys per la informació, amb una importància dels esports molt notòria amb diversos programes durant el dia -per exemple, a la tarda fan 'Primer toc' de dilluns a divendres; i a la nit, 'Tu diràs' de dilluns a diumenge, a part dels grans blocs esportius del cap de setmana-. Catalunya Ràdio, com a emissora pública, aposta clarament per la informació i en menys percentatge, per l'entreteniment i els esports, més de 10 punts per sota de RAC1 en els dos casos.

4.3 Els conceptes de programa i format. Tipologies de les seccions

Una altra manera d'analitzar la graella programàtica d'una emissora de ràdio és definint els conceptes de programa i format. Un programa de ràdio es pot definir com un “producte comunicatiu de caràcter massiu, que posseeix un conjunt de caràcters específics, objectius, públics, continguts, etc., que el permeten diferenciar-se d'un altre” (Ecocomunicación, 2007). El portal afirma que les característiques que ha de tenir un espai radiofònic per ser considerat un programa són un nom, uns objectius, una durada estipulada, una estructura i un format que hi predomini.

Cada programa té un format determinat que s'ha de definir molt bé perquè l'emissor pugui fer bé la seva feina i el receptor identifiqui què està escoltant. El format d'un programa segons Gutiérrez i Huertas “es defineix per la manera en què s'estructuren i organitzen els continguts en el seu interior” (Hendy, 2000)². El magazine és un format, igual que un butlletí o una retransmissió esportiva. Per tant, el gènere té més a veure amb el contingut i el format, amb l'estructura d'aquests continguts.

Gutiérrez i Huertas fan la següent relació de gèneres i formats:

Gènere	Formats
Informació	Servei principal de notícies, butlletins horaris, magazine.
Informació / Entreteniment	Magazine (despertador, matinal, de tarda, de matinada i de cap de setmana).
Entreteniment	Magazine.
Humor	Magazine.
Esports	Retransmissions d'esdeveniments, serveis especialitzats.
Musical	Format que consisteix en una cançó rere l'altra.
Juvenil	Magazine.
Participació	Qualsevol programa que admeti aquesta fórmula.
Cultura	Magazine.
Religió	Magazine, entrevistes consecutives.

FONT: GUTIÉRREZ I HUERTAS, 2003.

² Aquesta definició de Hendy apareix a (Gutiérrez i Huertas, 2003: 118).

Per tant, una vegada més veiem com el magazine inclou gairebé qualsevol tipus de contingut: pot ser gènere informatiu, híbrid amb entreteniment, entreteniment, humor, juvenil, cultural, religiós, etc.

Les seccions formen una part bàsica dels programes, i hi ha moltes maneres de fer-les. Serveixen per organitzar el temps que dura el programa. Les seccions en els magazines tenen més presència en la segona part dels magazines matinals -la part d'entreteniment- i en els magazines de tarda, amb la majoria del temps dedicat a l'entreteniment i no a la informació. Els continguts d'aquestes seccions poden incloure gairebé qualsevol tema. Els tres programes estudiats aquí, 'Versió RAC1', 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana', demostren que la majoria de seccions són aquells espais presentats per col·laboradors del programa que cada setmana parlen d'un mateix tema, ja sigui cinema, televisió, oci, geografia, història i un llarg etcètera.

La durada de les seccions varia molt segons el programa i la pròpia secció, tot i que es podria establir una durada mitjana aproximada d'uns deu o dotze minuts. A més a més, acostumen a ser setmanals; tot i que n'hi ha algunes diàries o cada dues setmanes, no és l'habitual. Aquest espais poden ser molt variats: reportatges, entrevistes o simplement converses amb el presentador del magazine.

4.4 Graelles programàtiques de les tres emissores. El pes del magazine

Acotar com són les graelles programàtiques³ i quin tipus de programes emeten les emissores és essencial per entendre quin pes tenen els magazines en cadascuna d'elles. En primer lloc, s'ha de saber quins són els magazines.

La definició de gèneres i formats més clara és la de Gutiérrez i Huertas (2003), que s'escull aquí per analitzar les graelles de RAC1, Catalunya Ràdio i Cadena SER Catalunya. Les autores fan una clara distinció de gèneres i formats per evidenciar com es pot estructurar un programa de ràdio.

³ Les graelles programàtiques de RAC1, Catalunya Ràdio i Cadena SER Catalunya són als annexos.

4.4.1 RAC1

Entre setmana, els programes de l'emissora són els del primer quadre. En el segon quadre, apareixen els del cap de setmana i les retransmissions esportives. Aquestes últimes s'inclouen en els programes de cap de setmana perquè estadísticament hi apareixen més, però entre setmana també n'hi pot haver.

Programa	Format	Durada
<i>El món a RAC1</i>	Magazine	6 hores
<i>La competència</i>	Programa especialitzat en humor	1 hora
<i>La segona hora</i>	Programa especialitzat en humor	1 hora
<i>14/15</i>	Servei principal de notícies	0,25 hores
<i>100 metres</i>	Servei principal de notícies	0,25 hores
<i>Tot és possible</i>	Programa especialitzat en servei	1,5 hores
<i>Versió RAC1</i>	Magazine	3 hores
<i>Primer toc</i>	Servei de notícies especialitzat d'esports	2 hores
<i>La nit a RAC1</i>	Magazine	2 hores
<i>Tu diràs</i>	Servei de notícies especialitzat d'esports	2 hores

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Programa	Format	Durada
<i>La primera pedra</i>	Magazine	4 hores
<i>Via lliure</i>	Magazine	4 hores
<i>RAC1ncentrat</i>	Programa especialitzat en reposicions de programes de l'emissora	8,5 hores
<i>Ultraesports</i>	Servei de notícies especialitzat d'esports	1 hora
<i>Superdiumenge</i>	Servei de notícies especialitzat d'esports	7 hores
<i>Tu diràs</i>	Programa especialitzat en esports	2 hores
<i>Misteris</i>	Programa especialitzat en paraciència	2 hores
<i>El Barça juga a RAC1</i>	Retransmissió esportiva	4 hores*
<i>L'Espanyol juga a RAC1</i>	Retransmissió esportiva	3 hores*

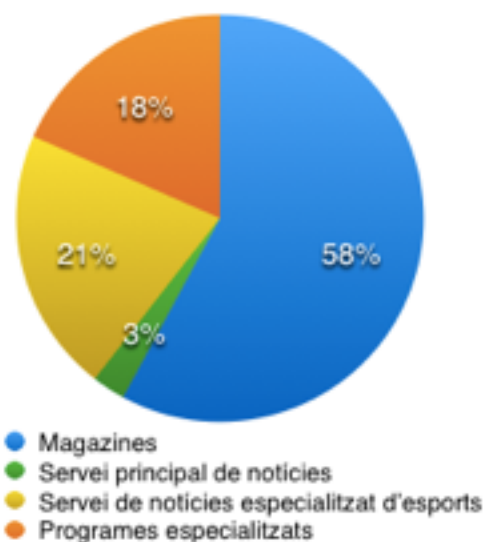
* La durada de les retransmissions dels partits de futbol pot variar per moltes circumstàncies. Aquesta és una durada mitjana.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Per tant, el *hotclock* de RAC1 queda de la següent manera:

RAC1 entre setmana

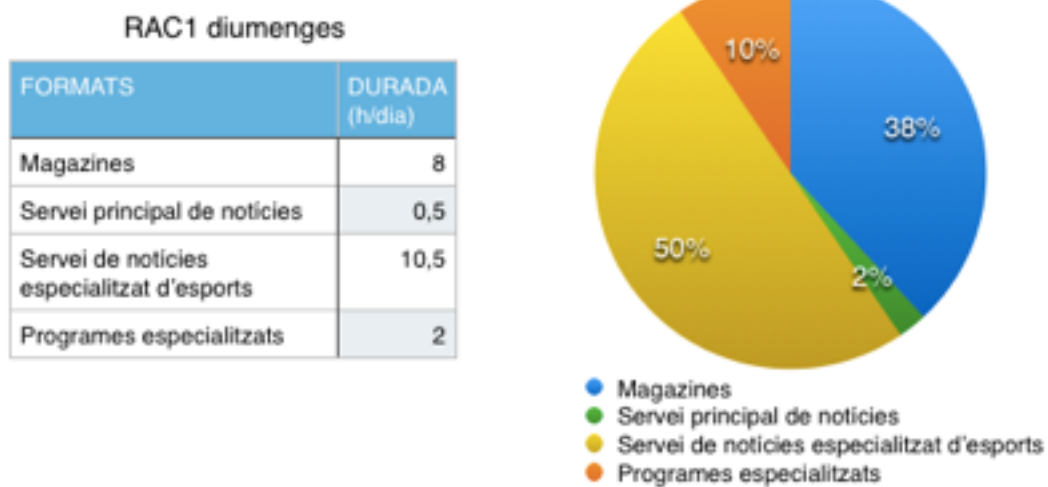
FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	11
Servei principal de notícies	0,5
Servei de notícies especialitzat d'esports	4
Programes especialitzats	3,5

RAC1 dissabtes

FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	8
Servei principal de notícies	0,5
Servei de notícies especialitzat d'esports	4
Programes especialitzats	10,5

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

4.4.2 Catalunya Ràdio

Entre setmana, els programes de l'emissora són els del primer quadre. En el segon quadre, apareixen els del cap de setmana i les retransmissions esportives. Aquestes últimes s'inclouen en els programes de cap de setmana perquè estadísticament hi apareixen més, però entre setmana també n'hi pot haver.

Programa	Format	Durada
<i>El matí de CR</i>	Magazine	7 hores
<i>Els optimistes</i>	Programa especialitzat en participació	1 hora
<i>Informatius CR</i>	Servei principal de notícies	0,5 hores
<i>Esports CR</i>	Servei principal de notícies	0,5 hores
<i>L'oracle</i>	Programa especialitzat en tertúlia	1 hora
<i>La tribu de CR</i>	Magazine	3 hores
<i>Catalunya Vespre</i>	Servei principal de notícies	2 hores
<i>Les mil i una nits amb Maria de la Pau Janer</i>	Programa especialitzat en sexe	1 hora
<i>El club de mitjanit</i>	Programa especialitzat en esports	2 hores
<i>La nit dels ignorants 2.0</i>	Programa especialitzat en cultura	1 hora

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Programa	Format	Durada
<i>El suplement</i>	Magazine	5 hores
<i>Mans</i>	Programa especialitzat en cultura	1 hora / 1,5 hores**
<i>L'ofici de viure</i>	Programa especialitzat en psicologia	1 hora
<i>Solidaris</i>	Programa especialitzat en cooperació	1 hora
<i>Generació digital</i>	Programa especialitzat en tecnologia	1 hora
<i>Tot gira</i>	Programa especialitzat en esports	3 hores / 7 hores**
<i>DeliCatessen</i>	Programa especialitzat en música	1 hora
<i>L'audiovisual</i>	Programa especialitzat en música	1 hora
<i>A deshora</i>	Programa especialitzat en música	1 hora
<i>Geografia humana</i>	Programa especialitzat en música	1 hora
<i>Els spin doctors</i>	Programa especialitzat en política	1 hora
<i>Fora de catàleg</i>	Programa especialitzat en música	1 hora
<i>En guàrdia! 1714-2014</i>	Programa especialitzat en història	1 hora
<i>Paraules de vida</i>	Programa especialitzat en religió	0,5 hores
<i>Els viatgers de la Gran Anaconda</i>	Programa especialitzat en viatges	1 hora
<i>La TdP</i>	Retransmissió esportiva	4 hores*

* La durada de les retransmissions dels partits de futbol pot variar per moltes circumstàncies. Aquesta és una durada mitjana.

** Dissabte i diumenge, respectivament.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Per tant, el *hotclock* de Catalunya Ràdio queda de la següent manera:

Catalunya Ràdio entre setmana

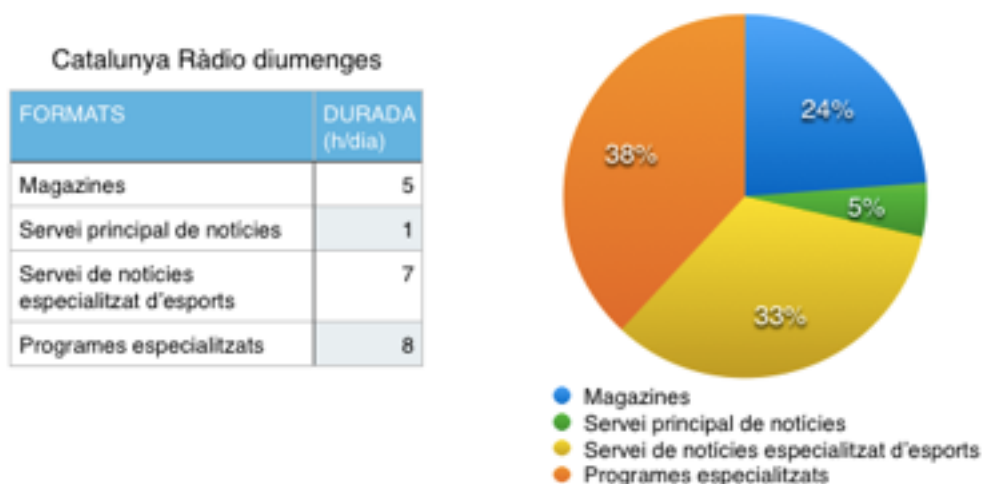
FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	10
Servei principal de notícies	3
Servei de notícies especialitzat d'esports	2
Programes especialitzats	4

Catalunya Ràdio dissabtes

FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	5
Servei principal de notícies	1
Servei de notícies especialitzat d'esports	3
Programes especialitzats	10

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

4.4.3 Cadena SER

Entre setmana, els programes de l'emissora són els del primer quadre. En el segon quadre, apareixen els del cap de setmana.

Programa	Format	Durada
<i>Hoy por hoy</i>	Magazine	6,33 hores
<i>Espècies protegides</i>	Magazine	1,16 hores
<i>Hora Barcelona</i>	Servei principal de notícies	1 hora
<i>Hora 14 Catalunya</i>	Servei principal de notícies	1 hora
<i>La graderia</i>	Programa especialitzat en esports	1 hora
<i>La ventana</i>	Magazine	4 hores
<i>El balcó</i>	Servei principal de notícies	1 hora
<i>Hora 25</i>	Servei principal de notícies	2,5 hores
<i>Què t'hi jugues</i>	Programa especialitzat en esports	1,5 hores
<i>El larguero</i>	Programa especialitzat en esports	1,5 hores
<i>Oh My LOL</i>	Programa especialitzat en humor	1 hora

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Programa	Format	Durada
<i>Què vols SER?</i>	Servei principal de notícies	1,5 hores
<i>SER Aventureros</i>	Programa especialitzat en viatges	1 hora
<i>Matinal SER</i>	Servei principal de notícies	1 hora
<i>A vivir que son dos días</i>	Magazine	4 hores
<i>Tot és comèdia</i>	Magazine	2 hores
<i>Hora 14 Fin de semana</i>	Servei principal de notícies	1 hora
<i>Hora 25 Fin de semana</i>	Servei principal de notícies	1 hora
<i>Punt de llibre</i>	Programa especialitzat en llibres	1 hora
<i>Carrusel deportivo</i>	Programa especialitzat en esports	8 hores
<i>Milenio 3</i>	Programa especialitzat en paraciència	2,5 hores
<i>Acento Robinson</i>	Programa especialitzat en esports	1 hora

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Per tant, el *hotclock* de la Cadena SER queda de la següent manera:

Cadena SER entre setmana

FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	11,49
Servei principal de notícies	7
Servei de notícies especialitzat d'esports	5
Programes especialitzats	1

Cadena SER dissabtes

FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	6
Servei principal de notícies	3
Servei de notícies especialitzat d'esports	7
Programes especialitzats	3,5

FORMATS	DURADA (h/dia)
Magazines	6
Servei principal de notícies	3
Servei de notícies especialitzat d'esports	8
Programes especialitzats	1

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

S'ha de fer un aclariment sobre les dades anteriors referent a les tres emissores per igual. Aquí no s'hi han inclòs les retransmissions de futbol, bàsquet o qualsevol altre esport. La raó és que són programes sense un espai fix a la graella, ja que es retransmeten quan aquests es produeixen. Quan hi ha, per exemple, un partit de futbol del Futbol Club Barcelona, es cancel·len els programes que hi hagi en aquella franja, o en el cas que es produeixin dins d'un programa especialitzat en esports, s'inclouen dins d'aquest. És per aquesta raó que els caps de setmana hi ha una quota d'esports molt més elevada que entre setmana, perquè s'entén que en molts d'aquests espais caldrà fer una retransmissió d'algun partit, tot i que no sempre.

Amb totes aquestes dades recollides sobre els formats que utilitzen les tres emissores a les seves graelles, podem constatar que la presència del magazine varia, tot i que en uns percentatges no massa alts. A més, estan inclosos dins les hores de més audiència del dia a la ràdio: el *prime-time*, al matí; i a la tarda, bàsicament. La base que fan servir tant RAC1, Catalunya Ràdio com la Cadena SER és similar: de dilluns a divendres, la presència del magazine és la que més importància té, sobretot a RAC1, amb un 58% del temps dedicat a aquest tipus d'espais. El segueix Catalunya Ràdio amb un 53% i la Cadena SER amb un 47%. Per tant, són xifres molt similars.

Pel que fa als caps de setmana, les dades disten una mica més però no tant com per parlar de maneres diferents d'entendre el cap de setmana radiofònic i estructurar-lo. Els dissabtes, qui té més hores de magazine és RAC1 (35% del temps), seguit de la Cadena SER (31%) i Catalunya Ràdio (26%). Per últim, diumenge té algunes hores més de magazines que dissabtes a RAC1 (38%) i la Cadena SER (33%), però en canvi, disminueix dos punts a Catalunya Ràdio (24%), que ocupa molta part del temps del diumenge amb esports i programes especialitzats.

Una altra consideració a tenir en compte és la diferència entre les dues emissores privades -RAC1 i la SER- i l'emissora catalana pública -Catalunya Ràdio-. La pública aposta de manera molt més clara per la cultura, amb programes especialitzats sobretot durant el cap de setmana: Catalunya Ràdio fa 10 hores d'especialitzats els dissabtes i 8 els diumenges. En el cas de RAC1, els gràfics anteriors poden fer dubtar amb les dades dels dissabtes, ja que hi apareixen 10 hores de programes especialitzats, però d'aquestes, 8,5 són un programa de resposicions de l'emissora. Així doncs, no es fan continguts nous i no s'aposta tant per continguts culturals. El cas de la Cadena SER és similar al de RAC1, ja que els programes especialitzats no ocupen massa hores: el dia que més presència tenen és el dissabte, amb 3,5 hores.

Per últim, s'han de destacar les diferències entre les dues emissores catalanes i la d'abast espanyol. La presència dels serveis principals de notícies n'és un exemple: a les ràdios catalanes se'n fan molts menys, segurament perquè les notícies estan incloses dins d'altres programes, sobretot magazines -i sobretot el dels matins, que sempre té una part més informativa al principi del dia-. En canvi, la SER té programes com 'Hora 14' i 'Hora 25', que duren 1 hora i 2,5 hores respectivament, i que només fan informació. Els esports tenen més presència a l'emissora privada espanyola que a RAC1 i Catalunya Ràdio: 5 hores al dia entre setmana, 7 els dissabtes i 8 els diumenges -un total de 20 hores-. En canvi, RAC1 en té 4 entre setmana, 4 els dissabtes i 10,5 els diumenges -un total de 18,5 hores- i Catalunya Ràdio, 2, 3 i 7 hores respectivament -un total de 12 hores-.

4.5 El naixement del magazine i l'evolució dins del mitjà radiofònic

Definir el concepte de magazine requereix parlar de les revistes: la mateixa paraula ve de l'anglès, i en català i castellà es tradueix com a 'revista'. Això implica ser un gran contenidor de continguts però també de formats com entrevistes, reportatges, notícies, cròniques, etc.

El naixement del magazine a la radiofusió espanyola té un marcat caràcter publicitari. Miguel Ángel Ortiz assegura que “el naixement dels grans contenidors va obeir [en el seu moment] a un criteri publicitari. Es tractava d'acumular audiència”. En els primers anys dels magazines, “icones tot-terreny” com Luis del Olmo o Iñaki Gabilondo portaven a les seves esquenes més de 6 hores diàries de programa, i aquesta tendència està evolucionant avui en dia cap a la diversificació (El País, 15/03/2015).

Per entendre en quin moment apareix aquest tipus d'espais i quina funció té a la societat hem de mirar cap a l'inici de la democràcia: “el programa magazine a la ràdio apareix d'una manera ferma amb l'arribada de la democràcia. La ràdio basada en l'entreteniment, amb gran varietat de continguts d'entreteniment, amb concursos i novel·les, experimenta la seva transició particular amb l'alliberament de la connexió a Ràdio Nacional d'Espanya per donar compte del butlletí de notícies” (De la Fuente Soler, 2004: 460).

4.6 El concepte de magazine

El magazine és un contenidor de continguts i hi caben gairebé tot tipus de temes, però per a fer una definició més concreta del terme, s'ha de dir que “el programa magazine constitueix una modalitat de programa en el que es combina informació i opinió amb l'entreteniment i l'espectacle. No és un programa exclusivament informatiu, tot i que hi ha un enorme predomini de referències a l'actualitat i de continguts de qualsevol tipus als que es busca alguna vinculació amb l'actualitat. No es defineix tant per l'homogeneïtat dels seus continguts com per l'estructura que tanca i organitza diversitat de continguts”⁴. A part de barrejar continguts, també barreja gèneres i té una durada molt àmplia: “el gènere per excel·lència, per ser el major ‘contenidor’ de gèneres i on s'uneixen una gran

⁴ Definició de Cebrián citada per De la Fuente, 2004: 466.

varietat de temes. És el magazine el gènere que mostra, com cap altre, el fenomen de la hibridació dels gèneres (informatius, musicals, d'opinió, d'entreteniment, etc). És un mosaic ampli (pot durar diverses hores) caracteritzat per la diversitat de continguts, de tractaments i enfocaments” (Gómez Martín, 2005: 1).

El presentador o presentadora d'un magazine és un altre aspecte a tenir molt en compte, ja que influeix en tot: els continguts, els gèneres, el llenguatge i, per suposat, en l'audiència. Josep Maria Martí destaca els continguts tan específics que poden arribar a incloure; en segon lloc, la importància de qui presenta l'espai: “Els aspectes més destacables que caracteritzen els típics magazines d'entreteniment són la notorietat del seu conductor i la inclusió d'espais els variats continguts dels quals -medicina, cuina, anàlisi de l'actualitat, meteorologia, astrologia, personatges famosos, música, tradicions...- són destinats a sectors específics d'audiència -joves, dones, tercera edat, etc).” (Martí, 1996: 93).

La durada dels magazines és una característica important i hi és molt present, i fan molt estables les graelles: “Una vista ràpida a les graelles de programació de les ràdios generalistes ens crida l'atenció sobre un punt: la presència de grans blocs de programes, programes que arriben a durar prop de set hores, que es caracteritzen per la seva estabilitat en la programació diària però també per la versatilitat de la seva estructura i continguts (De la Fuente Soler, 2004: 460)”.

Com es veu, la varietat de temes és l'element estrella d'aquest tipus d'espais: “es podria dir que en aquests programes “hi cap tot”, és a dir, es poden tractar gran varietat de temes sense importar el seu àmbit, des del local fins l'internacional, ni el caràcter dels temes, ja que es poden incloure des de notícies d'esports fins a entrevistes a polítics, passant per concursos o informació tan banal com la lectura de l'horòscop” (De la Fuente Soler, 2004: 463).

Però un magazine també té problemes derivats d'aquesta gran varietat de continguts i gèneres: a vegades podria faltar coherència: “el principal problema que té el director / realitzador és el de trobar la millor manera de compaginar la necessitat de coherència amb la de varietat. És evident que el programa ha de tenir una estructura reconeixible ja que, després de tot, és probablement la raó per la que l'oient sintonitzarà amb l'emissora” (Domínguez, 2013).

La definició que sembla més clara del que representa un magazine dins de l'estructura d'una ràdio generalista és la de Manuel de la Fuente que, amb la seva expressió “hi cap tot”, expressa, en només tres paraules curtes, el que signifiquen aquest tipus d'espais radiofònics.

4.7 Diferències entre el magazine de matí i el magazine de tarda

Quan es parla de magazine s'hi estan incloent els de tot el dia, però no tots són iguals. Els magazines, com a espais que es deuen als seus oients, adapten els continguts i els formats segons el que demana l'audiència i els seus hàbits socials: als matins, els oients sintonitzen per estar informats de què ha passat i què passarà durant el dia, i per això les primeres hores dels magazines de matí són únicament informatives. En canvi, cap a mig matí comencen a entrar els continguts d'entreteniment perquè la gent ja s'ha informat.

Els magazines de tarda tenen tres objectius: fer un primer anàlisi de l'actualitat del matí, explicar l'actualitat de la tarda i introduir l'entreteniment. Són espais molt més reflexius on es fan entrevistes, tertúlies, reportatges, cròniques, etc. per analitzar l'actualitat i no només descriure-la. Així ho recolza De la Fuente, que diu que l'estructura del magazine de matí és “començar amb informació per passar a l'entreteniment de manera progressiva”, però “a la tarda, aquesta diferenciació no està tan clara” (De la Fuente, 2004: 464).

4.8 El llenguatge radiofònic: paraula, música, efectes sonors i silencis

Vistos els gèneres, els formats i l'estructura d'un magazine, i per concretar, s'ha d'esmentar l'ús del llenguatge, un aspecte importantíssim quan parlem de programes que inclouen informació i entreteniment. Quin llenguatge s'ha d'utilitzar? Quan s'ha d'informar rigurosament i quan es pot fer broma? I fins a quin punt es pot fer broma? Com s'han de redactar les notícies? Com ha de parlar cadascú que intervé?

Josep Maria Martí té la seva tesi: “L'ús d'un llenguatge plagat de girs col·loquials “alleugereix” la duresa amb què podrien presentar-se alguns dels continguts esmentats. Al fet que això sigui així

contribueixen els especialistes i els col·laboradors que periòdicament participen en aquests programes, els criteris de selecció dels quals es basen en l'especialització (metges, psicòlegs, advocats, etc) com en la popularitat adquirida en raó del treball professional: artistes, humoristes, periodistes...". (Martí, 1996: 93). A aquesta definició caldria afegir-hi la seva capacitat de comunicar amb un llenguatge planer o col·loquial i els seus coneixements.

La ràdio té una característica que no té la premsa escrita: el missatge que ja s'ha emès, no torna, tot i que és ben cert que les possibilitats d'Internet i la ràdio a la carta amb podcasts han fet evolucionar aquesta característica. Els hàbits d'escolta s'han diversificat.

El Manual d'Estil de RTVE explica que "el periodista radiofònic ha de ser conscient de la fugacitat del missatge; l'oient no pot tornar a escoltar el que s'està explicant, no pot comprobar si ha entès bé la informació. La seva única opció és escoltar el text al moment, amb l'ordre i el ritme que estableix el locutor" (Manual de Estilo de RTVE. Características del lenguaje radiofónico). S'hi assenyalen les característiques bàsiques del llenguatge parlat: la claredat, l'exigència d'allò concret i la brevetat. També s'hi descriu la importància del to, ja que es perd la plasticitat, que s'ha de compensar amb el to de veu, l'anomenat "to comunicatiu". Per últim, es recalca la necessària relació entre "la veu, la música, els efectes i el silenci, elements sonors que determinen la capacitat expressiva".

Aquest llenguatge radiofònic es veu caracteritzat, bàsicament, per quatre elements fonamentals: la paraula, la música, els efectes sonors i els silencis (UCLM, 2004). La paraula, segons el text, "al dirigir-se directament a l'oient, s'ha de donar en un context natural, el professional ha de fugir de la distància que suposa llegir un text". La música pot tenir una funció sintàctica-gramatical, programàtica, descriptiva-ambiental, descriptiva-ubicativa o descriptiva-expressiva. Els efectes sonors, per la seva banda, poden tenir una funció descriptiva-ambiental, descriptiva-expressiva, narrativa o ornamental.

Si ens detenim un moment a estudiar la funció de la música, escoltant poques hores de ràdio generalista ens n'adonem de la importància del seu paper. Antje Schwarzmeier diu que la música del principi d'un programa ha de transmetre "alguna cosa sobre el caràcter, el ritme i l'estil del

programa” (Schwarzmeier, 2015: 1). Afirmar que “la música pot suscitar a seguir escoltant el programa, perquè obté ritme, entre altres factors, de la interacció i l'intercanvi entre les diferents formes radiofòniques i la música”.

En els últims anys sembla que està disminuint el nombre de sintonies que les ràdios generalistes utilitzen en els seus programes. Així es desprèn d'un informe de la SGAE, que diu que disminueix l'ús de sintonies i de temes populars, però s'incrementen els tascons publicitaris i els temes clàssics (Anuario SGAE de las Artes Escénicas, Musicales y Audiovisuales, 2013: 29).

4.9 El paper del presentador/conductor: la ràdio de “les estrelles”

La importància o no dels presentadors dels grans programes de les ràdios generalistes són un pilar fonamental, així ho demostren les pròpies emissores posant grans estrelles als programes de més audiència. Aquestes “estrelles” acostumen a presentar els magazines del matí i de la tarda.

En el cas de RAC1, Jordi Basté presenta “El món a RAC1” (de 6 a 12h del matí) i Toni Clapés presenta “Versió RAC1” (de 16 a 19h de la tarda). En el cas de Catalunya Ràdio, Mònica Terribas edita “El matí de Catalunya Ràdio” (de 6 a 13h del matí) i Xavi Rosiñol fa “La tribu de Catalunya Ràdio” (de 16 a 19h de la tarda). Arribats a aquest punt cal destacar que Xavi Rosiñol presenta el magazine des del passat 6 de febrer del 2014 per la mort de Tatiana Sisquella, l'estrella radiofònica que fins llavors editava el magazine. Per tant, l'emissora va decidir agafar una línia continuïsta amb una persona del mateix equip que no ‘fitxar’ una estrella amb més recorregut a la ràdio, fet que potser faria canviar l'estil del programa i segurament també l'equip. A més, hagués estat a mitja temporada, un fet gens habitual en aquests programes. Per acabar, en el cas de la Cadena SER, Pepa Bueno presenta “Hoy por hoy” (de 6 a 12:20h del matí) i Carles Francino presenta “La ventana” (de 16 a 20h de la tarda).

Així doncs, veiem que totes aquestes figures són reconegudes per la seva llarga i exitosa trajectòria professional i la seva notorietat en els mitjans de fa anys. Ells són els “bucs insígnia”, tal com els defineix Martí: “Les úniques diferències només semblen trobar-se en l'aposta per les grans estrelles de la radiofusió, autèntics “bucs insígnia” de les cadenes” (Martí, 1996: 75).

El presentador o presentadora dels magazines és una peça clau a l'espai radiofònic espanyol, i cada vegada més. El periodista Josep Cuní així ho assenyala, ja que diu que, d'entre totes les característiques d'un magazine, també “es caracteritza per la personalitat del presentador convertit en fil conductor” (De la Fuente Soler, 2004: 464). Manuel de la Fuente defineix aquest aspecte com una “ràdio d'autor”, oposada a una ràdio “de manufactura industrial”.

El presentador, en tot cas, ha de ser qui dirigeix tot l'equip que hi ha al darrere i, per tant, ha de saber gestionar-lo. Mónica Gómez Martín explica que “un bon comunicador ha de ser capaç d'establir objectius concrets i dirigir bé el seu equip per aconseguir-los; ha de ser creatiu, amb capacitat d'improvització per actuar en situacions inesperades; ha de ser simpàtic, amb ‘don de gentes’ i amb domini del llenguatge col·loquial; a més de tenir una gran dosi de sentit comú. Un presentador “estrella” amb la seva facilitat de paraula, dóna identitat al programa, crea un ambient càlid pel diàleg i fidelitza l'audiència, mantenint-la al llarg de tota l'emissió” (Gómez Martín, 2005: 2).

4.10 Tendències del futur

El futur de la ràdio és bastant incert perquè, igual que la premsa i la televisió, passa per una crisi sobretot econòmica. No obstant, les emissores comencen a incorporar a les graelles alguns canvis significatius. Llegint el que s'està publicant en els últims mesos sobre els magazines radiofònics actuals a Espanya, es veu un canvi important en els presentadors.

Els magazines matinals, dividits en dues parts clares -la informació primer i l'entreteniment després-, comencen a apostar per posar al capdavant dues veus, i no una sola. Aquesta és la nova tècnica d'espais com ‘Hoy por hoy’, el magazine matinal de la Cadena SER, que va decidir fa dos anys posar al capdavant dues presentadores de les que podríem anomenar “estrella” per les seves trajectòries professionals. Una és Pepa Bueno, que fa des de llavors el bloc més informatiu del programa, el que va de les 6 a les 10 del matí. Després agafa el relleu Gemma Nierga, que fins les 12:20 s'encarrega de la part amb més contingut social, cultural i esportiu, és a dir, la part d'entreteniment (elpais.com, 15/03/2015, consultat el 24/04/2015).

L'article augura només començar que “els temps dels magazines ‘riu’, grans contenidors radiofònics conduïts des de l'alba i fins el migdia per un comunicador carismàtic, estan en retirada” (elpais.com, 15/03/2015, consultat el 24/04/2015). Onda Cero també ha decidit prendre el mateix camí i desdoblar els presentadors del seu magazine matinal. Carlos Herrera marxa de la casa per anar a la Cadena COPE i, per tant, ‘Herrera en la onda’ deixarà d'existir amb aquest nom. En el seu lloc s'hi incorporen Carlos Alsina i Juan Ramón Lucas.

En el mateix article es dona veu a diversos professors universitaris experts en el tema. Un d'ells és Miguel Ángel Ortiz, que creu que “el problema de les grans cadenes és que li estan donant voltes a formats massa obsolets. Amb petites variacions, portem 30 anys escoltant el mateix” (elpais.com, 15/03/2015, consultat el 24/04/2015). Assegura que des de 2008, les xarxes socials tenen molta més importància i sembla, segons Ortiz, que les emissores de ràdio se n'estan oblidant, d'aquesta nova tecnologia. El professor Mario Alcudia coincideix amb Ortiz: “Estem estancats. Hi ha un gran mimetisme a les emissores. No arrisquen per por a quedar despenjats a les audiències i per això no s'atreveixen a donar el pas de posar fi a les ràdio de les estrelles” (elpais.com, 15/03/2015, consultat el 24/04/2015).

Les estratègies, com podem veure, no han canviat en les últimes dècades. Quan posem la ràdio a les vuit del matí, sempre escoltem el mateix. Amb petites diferències com la veu que ho explica o l'ordre en què es donen les notícies, però la base no ha canviat. Fins les 10h, informació pura, i després, aquesta es va desdibuixant per acabar a les 12h amb temes molt més lleugers com la televisió o l'humor. Si fem cas a les audiències, no sembla que de moment aquest format estigui obsolet.

Les audiències, per tant, segueixen escoltant aquestes ràdios, i no obstant aquesta obsolescència de què parlen alguns experts, la ràdio manté una bona salut. La SGAE, en el seu Anuari de les Arts Escèniques, Musicals i Audiovisuals del 2013, assegura que mentre les televisions s'apaguen i els diaris es van quedant al quiosc, la ràdio segueix en molt bon estat de forma: “Quan la venda de diaris i revistes, desgraciadament, disminueix vertiginosament; quan la pantalla del televisor s'està substituïnt per la de l'ordinador, i la il·lusió dels nous mitjans a Internet s'ha convertit en la

successió de clons de 'copia i enganxa' o un magma d'opinions sense interès i desinformació, l'únic mitjà que sembla mantenir la seva força és la ràdio" (Anuario SGAE de las Artes Escénicas, Musicales y Audiovisuales, 2013: 4).

Abans de la crisi espanyola que està colpejant gairebé tots els sectors i, per tant, els mitjans de comunicació no se'n salven, es veien vies alternatives per fer evolucionar el mitjà. Manuel de la Fuente Soler parlava el 2004 d'altres maneres de fer ràdio i d'escoltar-la: "En un futur més immediat, els reptes que plantegen tant la ràdio digital com la ràdio a Internet auguren canvis més estimulants. [...] La superació de la crisi publicitària a Internet, el canvi de model de gestió, amb l'esquema ja previst de les pàgines de pagament per visitar els webs de mitjans de comunicació, suposaran el pas definitiu perquè puguem veure nous i vells models en nus suports. De moment, els grups mediàtics ja s'han començat a preparar per afrontar els nous reptes amb una optimització de les despeses, és a dir, eliminant una possible competència en un mercat incipient, però encara no tan ampli com per acollir massa ofertes" (De la Fuente, 2004: 459-460).

No obstant, amb la crisi econòmica del 2008 i la falta de recursos dels mitjans de comunicació, Internet ha posat en problemes els mitjans tradicionals, ja que les vendes de publicitat o les pàgines web de pagament no estan funcionant. Pel moment, els auguris de De la Fuente encara no han arribat.

Els directors de les tres emissores més importants en català -RAC1, Catalunya Ràdio i Grup Flaix- coincideixen a dir que l'aspecte monetari és un dels problemes importants del mitjà, ja que s'ha de pensar com s'aconseguiran recursos dels productes radiofònics que s'estan distribuïnt via Internet (Nota de premsa del CAC, 29/01/2015). Lligat amb la digitalització, el director de RAC1, Eduard Pujol, destaca que els internautes consumeixen més ràdio que la resta de ciutadans, i que per això els podcasts han adquirit una importància immensa (Nota de premsa del CAC, 29/01/2015). Aquesta també podria ser una clau de futur, sempre i quan es pugui convertir en negoci, sobretot per una empresa privada com la del Grup Godó.

El català és l'idioma escollit pels catalans a l'hora d'escoltar la ràdio, just el contrari del que passa amb la televisió (Nota de premsa del CAC, 29/01/2015). Per tant, un altre repte de futur que tenen

les emissores del país és mantenir aquesta línia per preservar la llengua catalana i evitar que aquest mitjà també es castellanitzi. En aquest sentit, el director del CAC, Roger Loppacher, assegura que la penetració de la ràdio en català és del 66% i que té un total de 2,5 milions d'oients, una xifra que demostra la salut de ferro de què disposa la radiofusió catalana i que també serà un repte mantenir en el futur.

5. Metodologia

L'objecte d'estudi d'aquesta investigació és l'emissora de ràdio privada catalana RAC1, i més concretament, el magazine de tarda, el 'Versió RAC1'. A través de l'anàlisi i la investigació dels tres magazines de tarda més escoltats a Catalunya, es vol explicar per què el 'Versió RAC1' és líder destacat d'audiències. Per això, es tindran en compte molts aspectes i es faran comparacions de tots els elements dels programes, però el més important és el llenguatge.

El llenguatge radiofònic s'ha postulat com a element diferencial de diferents programes radiofònics d'una mateixa franja. L'actualitat és la mateixa per tothom: tot i que no sempre totes les emissores expliquen les mateixes notícies, el nivell de coincidència és molt alt. Per tant, una manera de diferenciar-se de la competència directa és el llenguatge: com s'explica, i no només què s'explica.

La hipòtesi inicial de la que parteix la investigació és la següent: l'ús del llenguatge radiofònic a 'Versió RAC1' com un instrument de posicionament en el mercat de la ràdio. De quina manera afecta a les audiències tenir un llenguatge concret? Quin tipus de llenguatge fan servir Toni Clapés i el seu equip perquè el seu programa tingui una audiència comparada tan elevada? Les investigacions no només tindran a veure amb el llenguatge, però sí que aquest element és el més notori. De la mateixa manera, és un segell d'identitat de cada programa.

S'ha decidit agafar la setmana del 12 al 16 de gener del 2015 -de dilluns a divendres- per analitzar el 'Versió RAC1' i els seus competidors directes a Catalunya: 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana', de la Cadena SER. Les fonts principals són precisament els podcasts dels tres programes. D'altra banda, per tenir la informació més fiable, s'ha contactat amb els equips dels programes per tal d'obtenir els guions i les escaletes dels programes de la setmana estudiada. 'La ventana' ha estat l'únic programa dels tres que no ha volgut facilitar aquesta informació.

Després de descarregar el material necessari i escoltar-lo detingudament, s'ha procedit al seu buidatge. L'objectiu és obtenir informació que ens permeti posar en valor els trets que posicionen 'Versió de RAC1' enfront dels seus competidors directes, 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La

ventana'. Per això s'han seguit criteris quantitius i qualitius per segmentar els tres magazines i elaborar les següents taules i definir els següents aspectes:

- Nombre de seccions que conté cada magazine, quina durada tenen, quin lloc ocupen a la seva graella i quin àmbit temàtic tracten: política, economia, societat, cultura, esports, internacional i altres. Estan quantificades en minuts.
- Determinar el pes de l'entrevista i la tertúlia en els tres magazines i veure quines àrees temàtiques són les que predominen en cadascú d'aquests formats.
- S'analitzarà la presència de l'humor: té una secció, un tractament diferenciat o s'integra com un element més en el desenvolupament del programa; qui l'introdueix i com; i quin espai ocupa dins aquests magazines.
- L'ús de la música i quina funció predominant té. Aparició en les sintonia d'entrada i sortida, seccions, ràfagues, cançons senceres o fragments per reforçar un tema... i per tant, si té la funció sintàctico-gramatical –organitza continguts-, programàtica –la música com contingut- o descriptiva –forma part de la narració radiofònica-.
- Per analitzar el rol del presentador hem comprovat si hi és durant tot el programa, quant temps d'emissió utilitza en la franja de 17:00 a 18:00 (es considera la de més rellevància i la que atrapa més gent), i hem comparat el llenguatge utilitzat als tres editorials.
- Els membres de l'equip i col·laboradors de cadascú dels programes.
- La participació dels oients, ja sigui per telèfon, correus electrònics o xarxes socials.

Després d'analitzar tots aquests aspectes, s'ha fet una reflexió sobre quins són els més representatius per determinar les raons que porten el 'Versió RAC1' al liderat permanent des de l'abril del 2009.

La història de RAC1 i del 'Versió RAC1'

L'aparició d'una emissora catalana privada com RAC1 no va ser una casualitat. Ràdio 4 va començar a emetre després del franquisme; Catalunya Ràdio, la ràdio líder del país fins el 2009, va començar les seves emissions l'any 1983; i COM Ràdio, una altra emissora catalana pública, ho va fer el 1995. Amb aquesta situació radiofònica, algú va pensar que Catalunya necessitava una emissora privada diferent, ja que projectes anteriors havien fracassat.

RAC1 es va començar a gestar l'any 1998, quan la Generalitat li va atorgar la freqüència 87.7 FM, el seu dial des de llavors a Barcelona i rodalies. El 2000 es van incorporar els periodistes que farien néixer aquella ràdio i es van instal·lar a la planta 15 de la Torre Barcelona, a l'Avinguda Diagonal de la capital catalana, actual seu del Grup Godó¹ i on hi ha mitjans, a part de RAC1, com 8tv, Mundo Deportivo o La Vanguardia.

Poc a poc es va anar configurant així l'esperit d'una ràdio que volia trencar un panorama radiofònic català dominat per les ràdios públiques. Les dues persones que van dur a terme la gestió inicial de l'emissora, tal com recorda el llibre de commemoració dels 10 anys de l'emissora, van ser Albert Rubio i Eugeni Sallent, president de Radiocat XXI i director de RAC1 respectivament (AA. VV., 2010: 2). El dilluns 1 de maig de l'any 2000 van començar les emissions regulars de RAC1. Eugeni Sallent va ser-ne el director fins l'abril del 2012, quan Eduard Pujol en va prendre el relleu i Sallent va passar a dirigir TV3.

El primer director de continguts de l'emissora, el periodista Xavier Bosch, explica que la primera graella, que anava de l'1 de maig del 2000 fins a final de temporada, va ser bastant improvisada, ja que era per "fer proves" ('El món a RAC1', 01/05/2015). A partir d'aquí, els presentadors que van començar a despuntar s'hi van quedar, com Albert Om. Tant Bosch com Om com també Ramon Pellicer coincideixen a dir que RAC1 era un projecte molt ambiciós però que, en els seus inicis, encara no es veia res: "Era una percepció, una sensació".

¹ El Grup Godó va ser el primer hòlding que va aparèixer a Espanya, i ho va fer l'any 1998.

La competència en aquell moment, en el 2000, era ferotge: Antoni Bassas era al capdavant de Catalunya Ràdio i, a més a més, apareixia una altra emissora privada en català: Ona Catalana. No obstant, els resultats d'audiència han donat persistència a aquest projecte.

Actualment, a la graella de RAC1 hi ha dos programes que segueixen intactes després de 15 anys de vida de l'emissora: 'Primer toc' i 'La primera pedra'. El primer, un magazine d'esports, actualment està presentat per Raül Llimós. Pel que fa a 'La primera pedra', el magazine-despertador dels caps de setmana, Jordi Margarit sempre n'ha estat l'editor i presentador.

La Viquipèdia ha fet una llista dels que es consideren programes històrics de l'emissora. S'engloben tots també al llibre Ens hem fet grans: *La història d'un somni explicada pels seus protagonistes* (Ara Llibres, 2010). Són els següents:

- 'Minoria absoluta', presentat per Toni Soler, Queco Novell i Manel Lucas (2000-2009)
- 'No hi som per festes', presentat per Jordi Beltran (Estius)
- 'ADN', presentat per Santi Villas (2000-2002)
- 'El diari d'Anna', presentat per Nina (2000-2001)
- 'Cafè Baviera', presentat per Xavier Bosch (2000-2004)
- 'Primera hora', presentat per Núria Ferré i Armenteras (2000-2004)
- 'Diagonal', presentat per Jordi González (2003-2004)
- 'L'auditori', presentat per Ramon Pellicer (2000-2001)
- 'La contra', presentat per Víctor Amela, Lluís Amiguet i Imma Sanchis (2001-2002)
- 'L'hora del pati', presentat per Albert Om (2000-2004)
- 'Mercats', presentat per Joan Maria Morros (2000-2004)
- 'Problemes domèstics', presentat per Manel Fuentes (2000-2004)
- 'Última hora', presentat per Jordi Armenteras (2004-2007)
- 'No som perfectes', presentat per Jordi Beltran i Albert Vinyoli (2003-2007)
- 'Quilòmetre 1', presentat per Esther Muñoz (2002-2007)
- 'Fórmula CAT', presentat per Emma Aixalà (2004-2007)

Sempre ha estat una emissora que ha donat molta importància als tres gèneres característics d'una ràdio generalista: la informació, l'entreteniment i els esports. Si s'observa la llista de programes de RAC1 des dels seus inicis, es pot veure que són escassos els que tracten exclusivament la cultura o altres elements didàctics. Un altre element important és que sempre ha apostat per grans "estrelles" dels mitjans de comunicació catalans -ja fossin de ràdio o televisió- per presentar els seus programes: han passat pels seus estudis figures amb una llarga trajectòria com Xavier Bosch, Albert Om, Nina, Jordi González o Ramon Pellicer. Per tant, es pot observar que és una ràdio que ha apostat molt per conservar aquest "star-system" amb referents mediàtics catalans.

Una altra aposta de l'emissora molt clara és la inclusió de l'humor a la seva programació com a forma d'explicar l'actualitat i, per tant, el tipus de llenguatge que utilitzen. Hi ha programes específics només d'humor, com 'La competència' i 'La segona hora', però els magazines de tot el dia l'incorporen amb més o menys força segons l'hora d'emissió o els temes a tractar. Això, afegit a un llenguatge planer i familiar, és una de les raons que sembla que han atrapat tants oients.

Un exemple d'aquesta incursió de l'humor és el 'Versió RAC1', que, en tres hores, explica l'actualitat perquè l'oient estigui prou informat però ho fa a través de l'humor, que utilitza com a canal per fer arribar el missatge informatiu al receptor. D'aquesta manera i sabent que RAC1 és líder d'audiències durant tot el dia, es demostra que fer servir l'humor per informar és una molt bona manera de fer i que agrada a qui l'està escoltant. La fórmula sembla ser: rigorositat + humor = èxit.

La història del 'Versió RAC1' va començar la temporada 2005-2006 amb Toni Clapés al capdavant. Aquest professional de les ones venia de Catalunya Ràdio, de fer un programa semblant, el 'Versió original'. Amb el pas dels anys, el 'Versió RAC1' s'ha anat consolidant poc a poc. Des de l'any 2009 és líder d'audiència per davant dels seu dos màxims competidors, 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana', de la Cadena SER. Noms que el d'aquest programa porten el segell inconfusible de l'emissora, ja que el porten fins i tot al nom. Aquest fet no només es produeix amb el 'Versió', sinó també amb el magazine del matí, 'El món a RAC1': els dos programes amb més audiència de l'emissora.

L'emissora del Grup Godó i els seus professionals han rebut una varietat de premis, entre els quals destaquen els següents: Premi Nacional a la Projecte Social de la Llengua Catalana, per part de la Generalitat de Catalunya (2001); Premi Ciutat de Barcelona al 'Minoria Absoluta' (2005); Premi Ondas al Millor Programa de Ràdio al 'Minoria Absoluta' (2006); Premi Nacional de Radiofusió (2007); Premi Òmnium Cultural de Ràdio al 'Versió RAC1' (2008); Premi Ondas a la Trajectòria Professional a Toni Clapés (2014).

Definició dels tres programes. A qui es volen adreçar?

La ràdio generalista es caracteritza per tenir el públic més ampli de totes les ràdios: com que ofereixen tot tipus de continguts i formats, qualsevol persona hi pot estar interessada. No obstant, com tots els negocis, acostumen a definir-se com a programa, a marcar els seus objectius i a acotar un *target*, un públic objectiu de les emissores i els seus programes.

El 'Versió RAC1' es defineix a sí mateix al seu web de la següent manera: "És tan difícil explicar què és el Versió RAC1 que [...] hem decidit deixar-nos estar dels orgues habituals, de la barreja d'humor, entreteniment i actualitat i deixar clar que, el més important, és que tots plegats puguem arribar a final de mes tot fent una mica de bona cara". Amb aquesta declaració d'intencions, el programa vol divertir, que la gent s'oblidi de les preocupacions del dia a dia i que faci més suportable aquestes hores de la tarda.

En el cas de 'La tribu de Catalunya Ràdio', en el seu web també ho deixen clar: "Això és el que importa a "La tribu": el que hi ha dins d'un shawarma, la decadència dels pèl-rojos i una dona que pareix en un cotxe en plena hora punta. I també les plebiscitàries, les exportacions i la Lliga de Campions, però a la nostra manera. [...] I el més important: tu també ets d'aquesta tribu, perquè "La tribu" és el programa dels oients. Amb els concursos, les trucades, els correus i les xarxes, sempre pots prendre la paraula, i sentir-te un més de Catalunya Ràdio. Cada tarda, a "La tribu", passen coses que passen volant". En aquest sentit, un dels objectius que es marca el programa és fer partícips els oients i que se sentin integrats dins de l'estructura del magazine.

'La ventana' ja deixa entreveure a la seva presentació al seu web que té humor però no destaca tant com en les altres ues emissores. I efectivament, els seus continguts són menys humorístics -tot i que sí que hi ha humor-. Es presenten així: "'La ventana' segueix l'actualitat d'una manera desenfadada, però sense descuidar la rigurositat que requereixen les grans qüestions que ens preocupen cada dia. Carles Francino, director de l'espai, i el seu equip intenten trobar nous arguments radiofònics i sorprendre amb maneres inèdites de presentar els ja coneguts".

Per tant, es pot veure que el to del que després es pot sentir per antena ja es veu als seus textos dels corresponents webs dels magazines.

El públic objectiu de cada programa és bastant similar, tot i que no hi ha cap lloc on estigui escrit. En una entrevista, Eduard Pujol, el director de RAC1, va assegurar que el *target* de l'emissora privada és un "*target* diferent: jove, urbà, modern". Per veure la continuïtat de l'estil de la gestió de la ràdio, l'anterior -i primer- director de RAC1, Eugeni Sallent, diu sentir-se orgullós de poder dir que "hem aconseguit rebaixar l'edat mitjana dels oients de ràdio".

El cas de 'La tribu' i de tota l'emissora de Catalunya Ràdio és molt similar, ja que aquest és un programa amb un to molt informal i que tracta l'actualitat amb una dosi d'humor molt elevada. En canvi, el públic objectiu de 'La ventana', de la Cadena SER, és un tipus de ciutadà una mica més culte, o si més no, més interessat en la cultura. Com després s'observarà en l'anàlisi dels continguts, aquest programa inclou molta més cultura que els dos magazines catalans. No obstant, no inclou tant humor.

Audiències

A Catalunya i a Espanya no s'escolta tant la ràdio com en molts altres països europeus. La mitjana espanyola de minuts que la gent escolta la ràdio és de 113 al dia. El primer país europeu és Bèlgica, amb 247 minuts per persona i dia, una diferència prou considerable. Dins de l'estat, Catalunya ocupa el sisè lloc, amb una mitjana 118 minuts per persona i dia. El primer lloc l'ocupa Múrcia amb 137 m/p/d i l'últim lloc és compartit per Extremadura i Galícia, amb 101 m/p/d cadascuna.

Els estudis d'audiència deixen molt clar quines són les hores que la gent més es connecta a les ones, i d'aquí se n'extreu el *prime-time* radiofònic. Està determinat que és tant de 6 a 10 del matí com de 18 a 20 de la tarda. Això, tal com explica Josep Maria Martí (1996), està influït sobretot per la jornada laboral, ja que el primer *prime-time* coincideix amb les hores d'entrada a la feina i el segon, amb les hores de sortida i tornada a casa.

L'estudi del sector per excel·lència és l'EGM, l'Estudi General de Mitjans, un estudi multimèdia que pregunta als enquestats sobre ràdio, televisió, diaris, revistes, etc. Ho fa, sobretot, cara a cara. "Els entesos opinen que l'EGM constitueix una fotografia panoràmica força precisa de la situació global de la ràdio espanyola". (Martí, 1996: 126).

Les audiències de RAC1

En el primer EGM del que va participar l'emissora del grup Godó, a la tercera onada de l'any 2000 -recordem que les seves emissions van començar l'1 de maig d'aquest any-, l'estudi va determinar que RAC1 tenia 17.000 oients. A la primera onada del 2015, l'últim EGM que es coneix quan es tanca aquest projecte, els oients de RAC1 són 786.000. L'evolució de les audiències de l'emissora, onada per onada i des del començament fins a l'actualitat, és la següent:

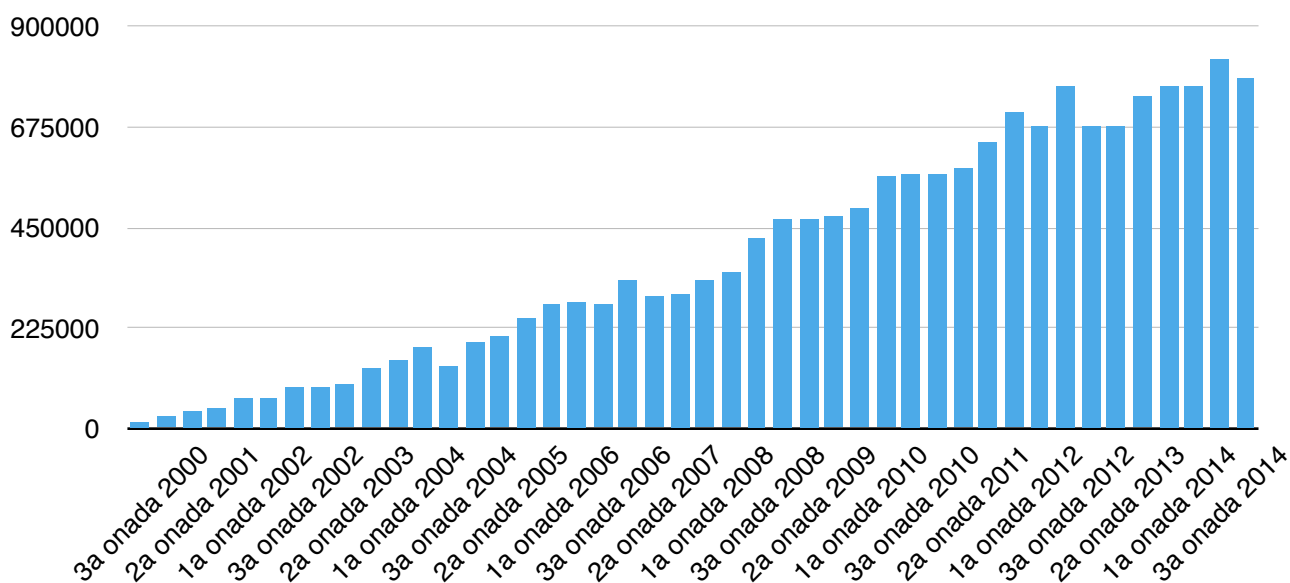
EGM 3a onada 2000	17.000 oients
EGM 1a onada 2001	24.000 oients
EGM 2a onada 2001	36.000 oients
Mitjana de la temporada 2000-2001	26.000 oients
EGM 3a onada 2001	46.000 oients
EGM 1a onada 2002	71.000 oients
EGM 2a onada 2002	66.000 oients
Mitjana de la temporada 2001-2002	61.000 oients
EGM 3a onada 2002	92.000 oients
EGM 1a onada 2003	91.000 oients
EGM 2a onada 2003	97.000 oients
Mitjana de la temporada 2002-2003	93.000 oients
EGM 3a onada 2003	133.000 oients
EGM 1a onada 2004	153.000 oients
EGM 2a onada 2004	180.000 oients
Mitjana de la temporada 2003-2004	155.000 oients
EGM 3a onada 2004	141.000 oients
EGM 1a onada 2005	194.000 oients
EGM 2a onada 2005	204.000 oients
Mitjana de la temporada 2004-2005	179.000 oients
EGM 3a onada 2005	250.000 oients
EGM 1a onada 2006	275.000 oients
EGM 2a onada 2006	286.000 oients
Mitjana de la temporada 2005-2006	270.000 oients
EGM 3a onada 2006	277.000 oients
EGM 1a onada 2007	332.000 oients

EGM 2a onada 2007	298.000 oients
Mitjana de la temporada 2006-2007	302.000 oients
EGM 3a onada 2007	301.000 oients
EGM 1a onada 2008	328.000 oients
EGM 2a onada 2008	348.000 oients
Mitjana de la temporada 2007-2008	328.000 oients
EGM 3a onada 2008	425.000 oients
EGM 1a onada 2009	469.000 oients
EGM 2a onada 2009	469.000 oients
Mitjana de la temporada 2008-2009	454.000 oients
EGM 3a onada 2009	473.000 oients
EGM 1a onada 2010	490.000 oients
EGM 2a onada 2010	564.000 oients
Mitjana de la temporada 2009-2010	507.000 oients
EGM 3a onada 2010	571.000 oients
EGM 1a onada 2011	572.000 oients
EGM 2a onada 2011	582.000 oients
Mitjana de la temporada 2010-2011	575.000 oients
EGM 3a onada 2011	640.000 oients
EGM 1a onada 2012	708.000 oients
EGM 2a onada 2012	675.000 oients
Mitjana de la temporada 2011-2012	675.000 oients
EGM 3a onada 2012	766.000 oients
EGM 1a onada 2013	679.000 oients
EGM 2a onada 2013	677.000 oients
Mitjana de la temporada 2012-2013	707.000 oients

EGM 3a onada 2013	741.000 oients
EGM 1a onada 2014	766.000 oients
EGM 2a onada 2014	769.000 oients
Mitjana de la temporada 2013-2014	759.000 oients
EGM 3a onada 2014	824.000 oients
EGM 1a onada 2015	786.000 oients
Mitjana de les dues primeres onades de la temporada 2014-2015:	805.000 oients

FONT: VIQUIPÈDIA. RAC1 + ELABORACIÓ PRÒPIA

Per tant, aquesta informació en forma de gràfic ens mostra el clar ascens de RAC1 i, a més a més, de manera molt ràpida. Tot i que ha tingut alguna dada en la que ha retrocedit el seu nombre d'oients, la tendència ha estat a l'alça des del primer dia.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

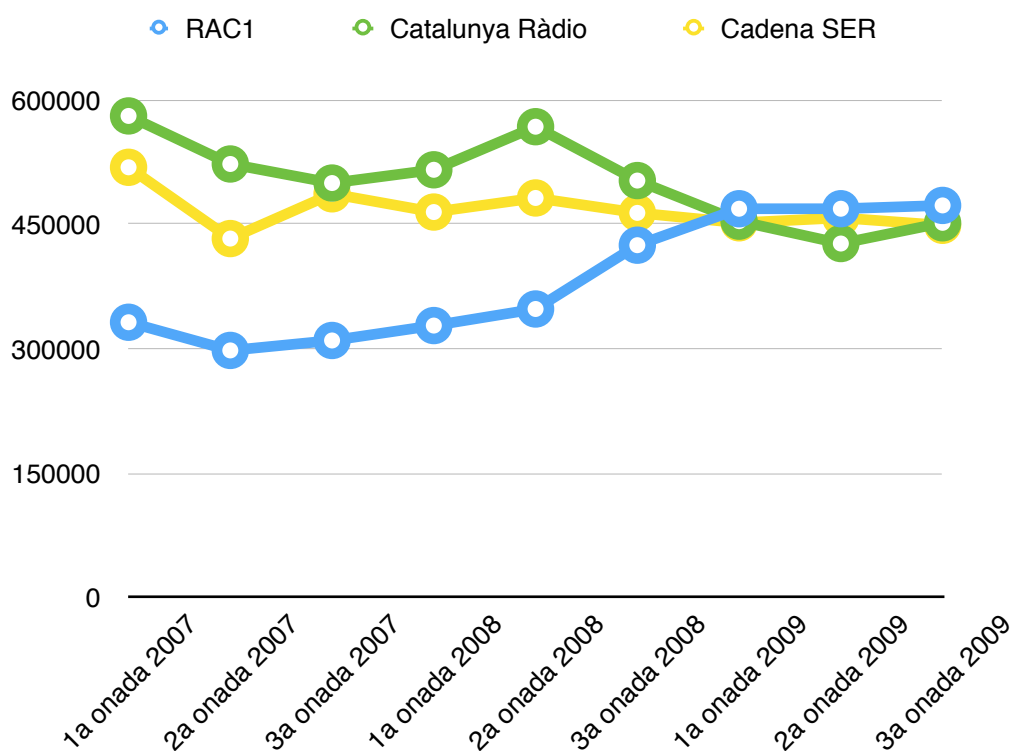
Audiències comparades

RAC1 es va proclamar líder d'audiències a Catalunya l'any 2009, quan va superar Catalunya Ràdio, que sempre havia estat la primera a la llista. En tercer lloc i des de fa molts anys, la Cadena SER té el seu espai reservat. A continuació es mostren les dades absolutes i el gràfic comparatiu de les

audiències de les tres emissores líders s Catalunya i la seva evolució des de l'any 2007 i fins a la tercera onada del 2009, en la que l'emissora privada catalana ja havia assolit el lideratge.

	Oients RAC1	Oients Catalunya Ràdio	Oients Cadena SER
1a onada 2007	332000	581000	519000
2a onada 2007	298000	523000	433000
3a onada 2007	310000	500000	487000
1a onada 2008	328000	516000	465000
2a onada 2008	348000	568000	482000
3a onada 2008	425000	503000	464000
1a onada 2009	469000	454000	452000
2a onada 2009	469000	427000	458000
3a onada 2009	473000	452000	449000

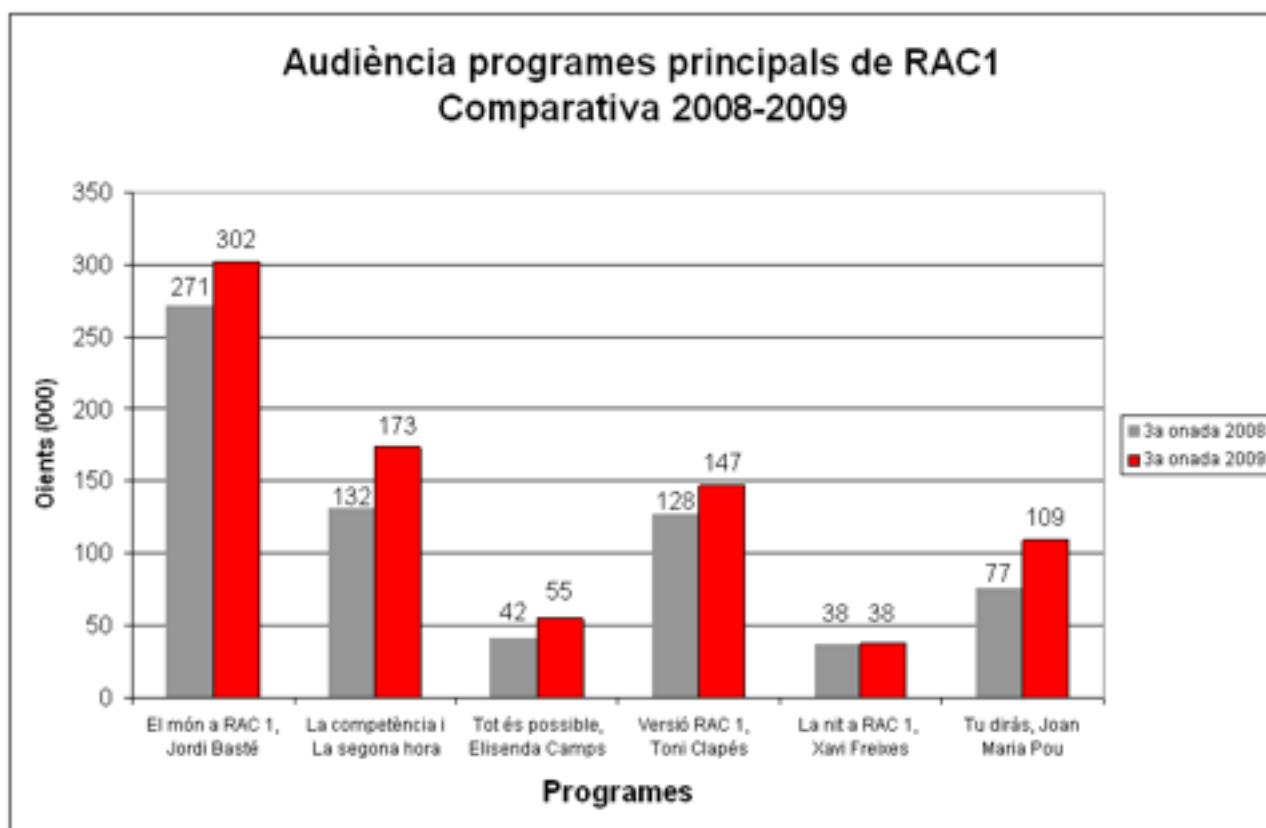
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

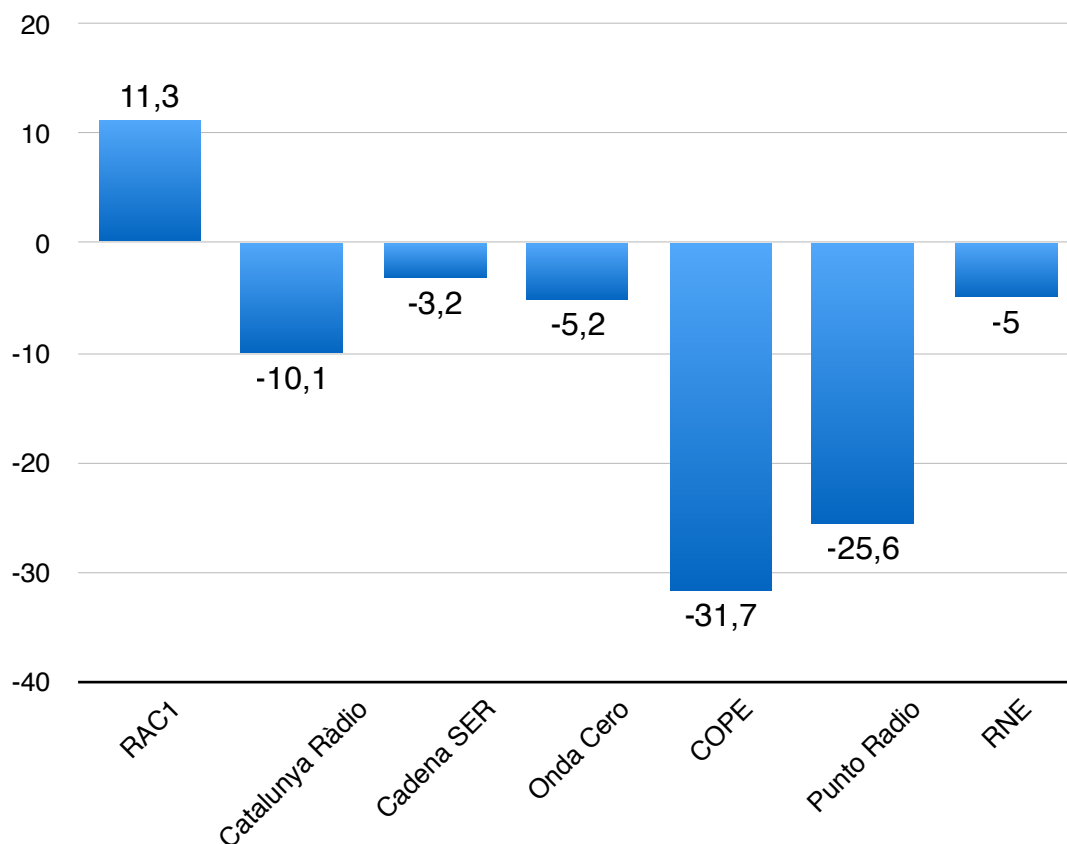
Juntament amb l'ascens de RAC1, es va donar el descens bastant pronunciat de les audiències de Catalunya Ràdio, un fet que fa pensar que molts oients de l'emissora pública van migrar cap a la privada. Pel que fa a l'evolució de la Cadena SER, a principis del 2007 va patir una davallada molt pronunciada però després es va anar mantenint més o menys sempre estable.

Com es pot observar en les dades que s'han donat fins ara, 2009 va ser el punt d'inflexió a les audiències de RAC1. En el quadre següent es veu el tomb que donen les audiències dels principals programes de l'emissora en el període entre el 2008 i el 2009, quan van aconseguir un lideratge que mai, fins a l'actualitat, han abandonat. Els programes més importants de l'emissora pel que fa a audiències són els del matí ('El món a RAC1', 'La competència' i 'La segona hora'), seguit del magazine de tarda ('Versió RAC1') i pel programa d'esports de la nit ('Tu diràs'). A més distància es troben el programa de servei 'Tot és possible' i l'informatiu del vespre-nit, 'La nit a RAC1'.

FONT: "PROGRAMES DE RAC1, 2008-2009" BY NIL SANMARTÍ - TREBALL PROPI. LICENSED UNDER DOMINI PÚBLIC VIA WIKIMEDIA COMMONS - [HTTP://COMMONS.WIKIMEDIA.ORG/WIKI/FILE:PROGRAMES DE RAC1, 2008-2009.GIF#/MEDIA/FILE:PROGRAMES DE RAC1, 2008-2009.GIF](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:PROGRAMES_DE_RAC1,_2008-2009.GIF#/media/File:PROGRAMES_DE_RAC1,_2008-2009.GIF)

En aquest període de temps entre el 2008 i el 2009, RAC1 va ser l'única emissora d'entre les 7 més escoltades a Catalunya que va créixer. A continuació es dona el gràfic que així ho demostra:

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Veient totes aquestes dades, és fàcil deduir que RAC1 cada vegada té una importància més notòria en el panorama radiofònic espanyol. Segons el Marc General de l'AIMC del 2015, l'evolució de l'audiència acumulada de RAC1 en relació a la resta de ràdios espanyoles és la següent:

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	1,1	1,3	1,4	1,6	1,6	1,8

FONT: AIMC. MARCO GENERAL 2015

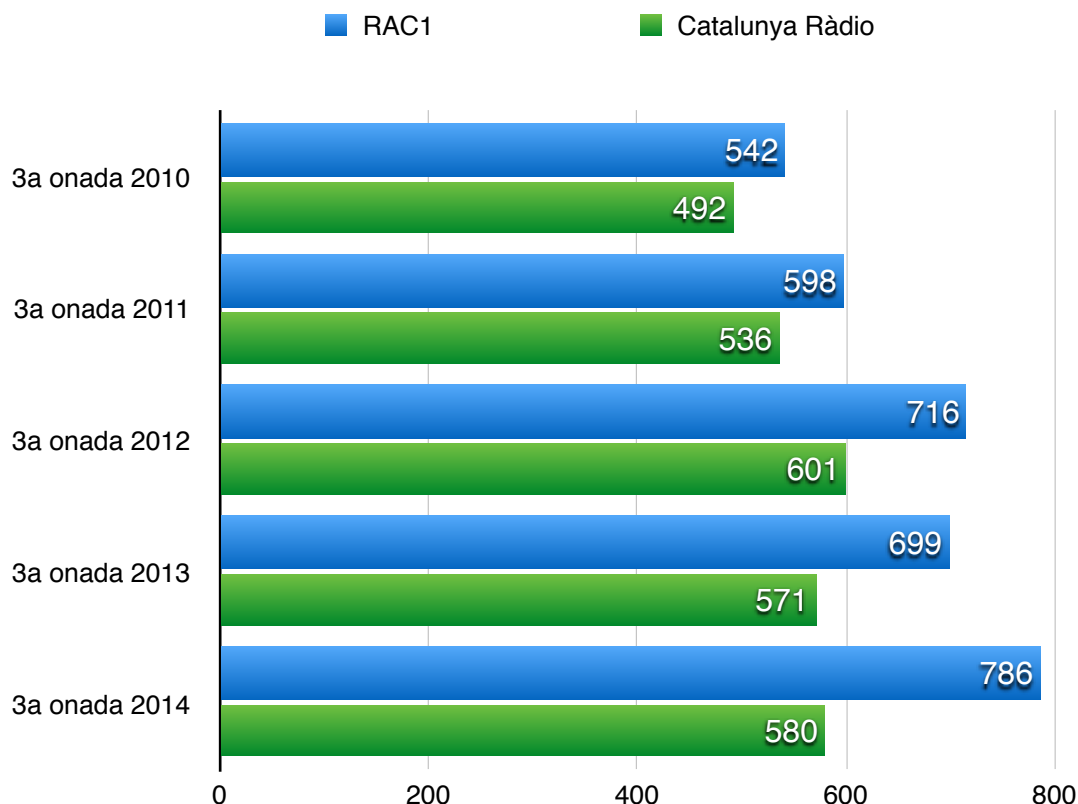
Pel que fa al *share* i també en dades del Marc General de l'AIMC del 2015, RAC1 ha anat augmentant també la seva presència en relació a la resta de ràdios generalistes espanyoles:

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0,1	0,4	0,8	1,0	1,4	2,1	2,3	2,8	3,7	4,5	4,7	5,1	5,5	5,8

FONT: AIMC. MARCO GENERAL 2015

El duel català: RAC1 vs Catalunya Ràdio

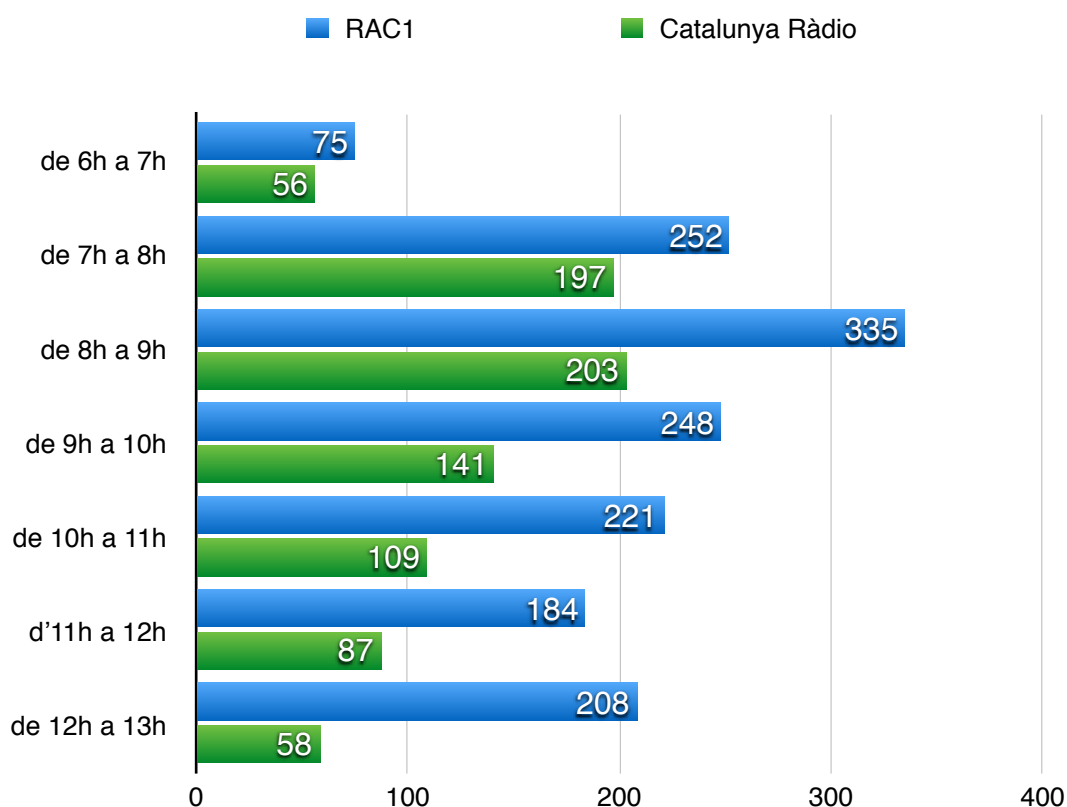
Les dues emissores líders a Catalunya són RAC1 i Catalunya Ràdio, les dues autòctones. Mantenen un pols des de fa anys, així com també ho fan els seus magazines matinals, 'El món a RAC1' i 'El matí de Catalunya Ràdio'. En els últims anys, l'emissora del grup Godó està guanyant el pols, així ho corroboren les següents dades publicades el passat 2 de desembre de 2014:

DADES EN MILERS. FONT: LA VANGUARDIA, 2/12/2014

El matí és el moment més important del dia pel que fa a audiències, i en aquest sentit, les dues emissores tenen dues grans estrelles al capdavant dels magazines: a RAC1, Jordi Basté; a Catalunya Ràdio, Mònica Terribas. En dades de la tercera onada del 2014, del 2 de desembre, aquesta lluita també la guanya RAC1.

De 12h a 13h, a l'emissora privada ja ha acabat 'El món a RAC1' i emeten el programa d'humor 'La competència'; en canvi, a les dades següents hi apareix perquè 'El matí de Catalunya Ràdio' acaba a les 13h. En aquest moment, la pública segueix perdent oients després de tot el matí i RAC1 en recupera, després de l'última hora d' 'El món a RAC1'. Com es pot veure, l'hora de màxima audiència és de 8h a 9h -que tendeix a coincidir amb l'entrada a les escoles i a la feina-.

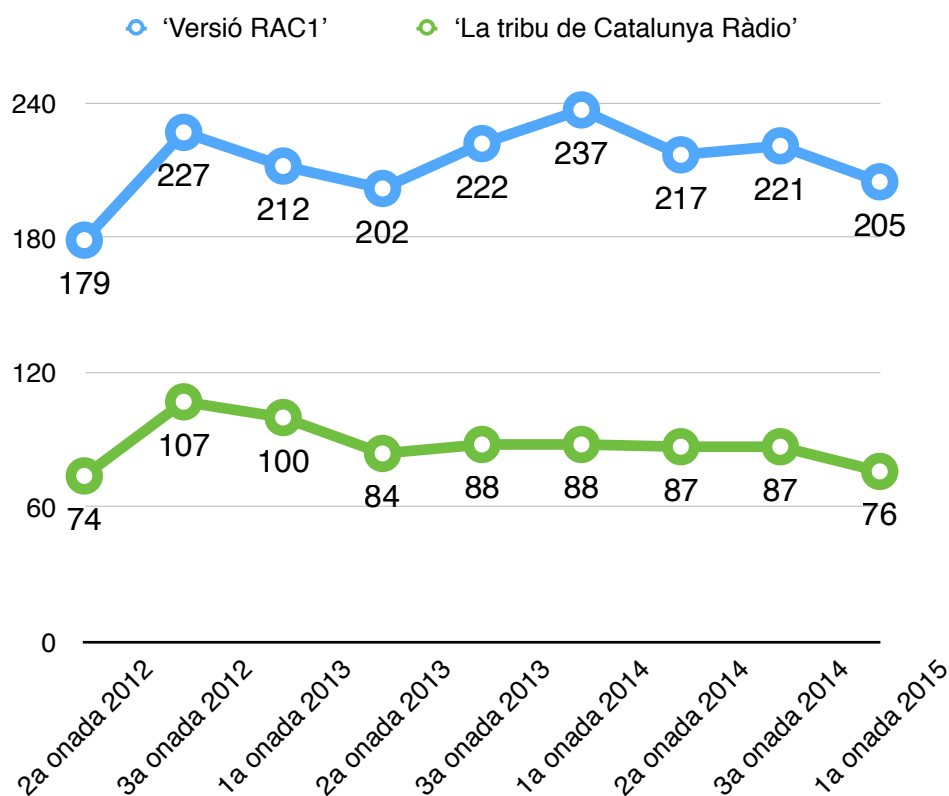

DADES EN MILERS. FONT: LA VANGUARDIA, 2/12/2014

Audiències de la franja de tarda a Catalunya

Les dades d'audiència del magazine de tarda de l'emissora privada catalana han anat sempre molt lligades amb les generals de RAC1, i des de l'any 2009 el programa de Toni Clapés és líder absolut a les tardes radiofòniques catalanes. A l'última onada que s'ha fet pública, la primera del 2015, el 'Versió RAC1' ha aconseguit 205.000 oients; 'La ventana', 79.000 oients; i 'La tribu de Catalunya Ràdio' té 76.000 oients. En un article a El Periódico de Catalunya del 16 d'abril del 2015, Manuel Luna deia que "La ràdio a Catalunya és majoritàriament en català, tal com ho deixa patentat la primera onada de l'any de l'Estudi General de Mitjans".

El programa de Carles Francino, que segons les últimes dades de l'EGM és segon per davant del programa de la ràdio pública catalana, acostuma a mantenir el tercer lloc, tot i que no solen aparèixer les dades d'audiència de 'La ventana' només a Catalunya. El que sí sabem és que el 'Versió RAC1' és líder perquè ho anuncien a cada onada d'EGM i que 'La tribu de Catalunya Ràdio' va just pel darrere, pel que podem llegir a la premsa. Per tant, amb les dades d'audiència que s'han pogut aconseguir revisant les hemeroteques dels diaris, la diferència entre els dos programes és la següent.

DADES EN MILERS. FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Els dos programes han seguit des del 2012 una trajectòria bastant similar, tot i que a molta distància, com es pot comprovar. A la tercera onada del 2012 van experimentar un augment de les audiències els dos programes, per després caure una mica. A la segona onada del 2013, el 'Versió RAC1' va augmentar els seguidors i 'La tribu' es va mantenir en les dades. A l'última onada coneguda, la primera del 2015, els dos programes han perdut oients: el 'Versió', de 221.000 a 205.000 oients i 'La tribu', de 87.000 a 76.000 oients.

La rellevància del presentador als magazines

El paper del presentador en un magazine de tarda com el 'Versió RAC1', 'La tribu de Catalunya Ràdio' o 'La ventana' ha de ser rellevant: així ho demostren aquests tres programes, que tenen al capdavant dels tres programes de tarda a tres estrelles de la ràdio. En el cas de l'emissora del grup Godó, hi ha Toni Clapés, recent guardonat amb el premi Ondas a la Trajectòria Professional. A la Cadena SER hi ha Carles Francino, un professional amb una llarga trajectòria a mitjans de comunicació.

El cas de 'La tribu' és diferent. Fins l'abril del 2012 presentava 'La tribu' la periodista Tatiana Sisquella, però va morir i l'emissora, des de llavors, va decidir deixar de banda aquesta "ràdio de les estrelles", va apostar per una línia continuista i va ser Xavi Rosiñol qui es va posar al capdavant del magazine, el periodista que fins llavors n'era el subdirector.

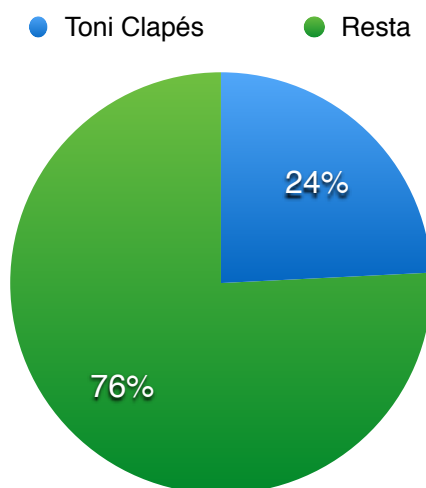
Un dels elements que més destaca en el presentador d'un programa és l'entrada i si fa editorial o no. En els casos estudiats, hi ha tres models diferents: Toni Clapés, al 'Versió RAC1' no fa editorial, sinó que l'entrada del programa és un document rellevant del dia. En el cas de 'La tribu de Catalunya Ràdio', Xavi Rosiñol sí que fa una entrada, però sempre és en forma de conversa amb els dos co-presentadors de l'espai, Xuriguera i Faixedas. Qui sí que fa un editorial més clàssic que consisteix en un text compacte i preparat sobre un tema concret és Carles Francino a 'La ventana'¹.

Un altre element per entendre la rellevància del presentador és analitzar si hi és tota l'estona que dura el programa. Els tres casos coincideixen i el presentador està present durant tot el programa, tot i que en moments intervingui més o intervingui menys. L'únic cas que és una excepció és de les 19:20h a les 19:40h a la Cadena SER, que dins del mateix programa es fa desconexió per a les Comunitats Autònomes i, per tant, ni hi és Carles Francino ni hi és cap membre de 'La ventana'.

Per a fer un anàlisi més concret del paper d'aquests tres periodistes s'ha agafat l'hora de les 17 - 18h, ja que es considera la de més rellevància i la que atrapa més gent.

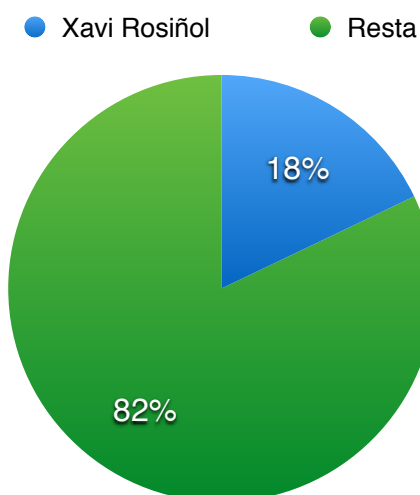
¹ Les entrades tant de l'equip de 'La tribu' com de Carles Francino són als annexos del treball (2 i 3).

Toni Clapés al capdavant del 'Versió RAC1' és el presentador amb més presència durant el programa. Entre les 17h i les 18h de la setmana del 12 al 16 de gener del 2015, Clapés ha intervingut 15:50 minuts sobre un total de 49:34 minuts si treiem els serveis informatius i les publicitats-.

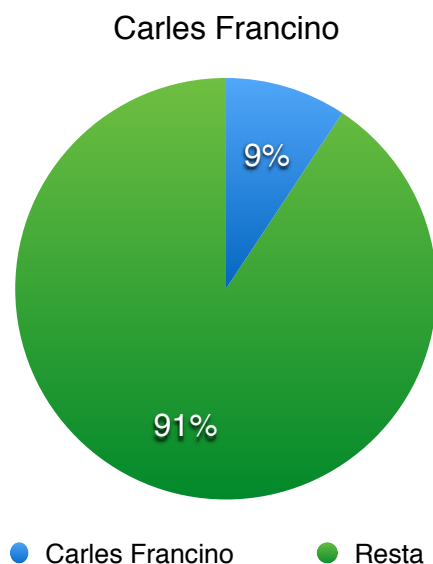
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

En el cas de Xavi Rosiñol i 'La tribu', el presentador està present un 18% del temps entre les 17h i les 18h, ja que és el fil conductor del programa: fa les preguntes de les entrevistes i gestiona les seccions. D'un total de 52:47 minuts, intervé 9:27 minuts.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Carles Francino té poca rellevància entre les 17h i les 18h, que és l'hora de la macro-secció d'humor *Todo por la radio*. En aquest cas, els col·laboradors són els que fan de fil conductor i van passant d'una petita secció cap a l'altra. Francino intervé en alguns moments però, com ja s'ha dit, és l'hora en què menys participa tot i sent-hi. D'un total mitjà de 48:50 minuts, el periodista intervé una mitjana de 4:33 minuts: això significa un 9% del temps.

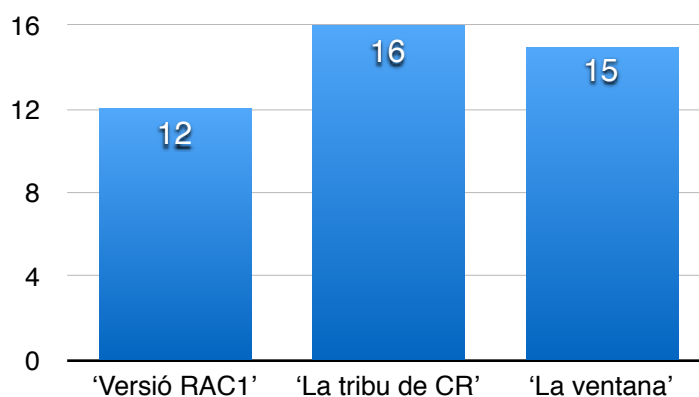
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Els continguts dels magazines

Tipus de seccions i continguts

Els continguts és la base dels magazines radiofònics de tarda que s'estan analitzant, 'Versió RAC1', 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana'. Quins s'utilitzen més? Quin ordre segueixen? Quins tenen més importància i quins ni tan sols es mencionen? Quin tractament se'ls dona a cadascun d'ells? Per a desgranar tots aquests elements, primer es referencia RAC1, després Catalunya Ràdio i per últim, Cadena SER, i es fa així perquè aquest és l'ordre descendent de les audiències a Catalunya d'aquests tres programes.

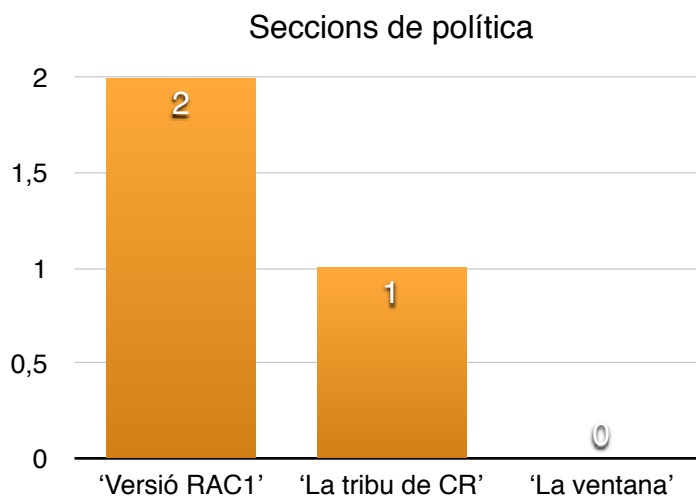
Després de fer un anàlisi complet sobre els continguts dels tres programes entre els dies 12 i 16 de gener del 2015, es poden destacar diferents aspectes. En primer lloc, el nombre de seccions dels tres programes varia però molt poc. La distribució és la següent:

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

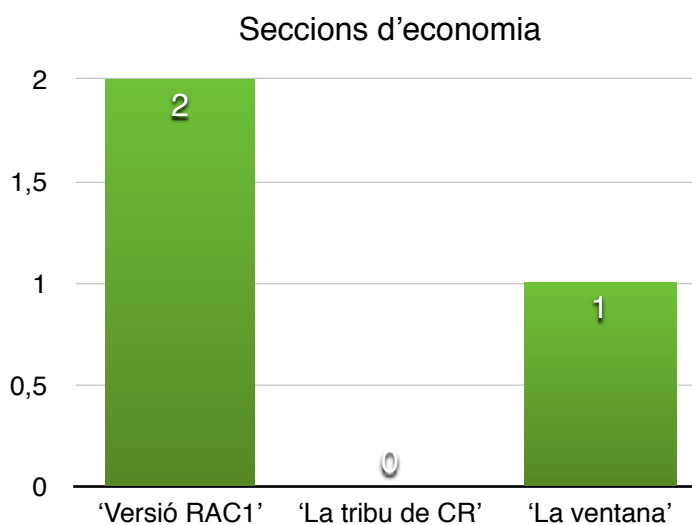
Una de les coses que més crida l'atenció és la diferència de temps que es dedica a la política a Catalunya i des de fora. Al 'Versió RAC1' hi té molta importància, ja que hi ha dues seccions dedicades exclusivament a la política -la d'Ernesto Ekaizer i la Josep Maria Martí-, i a més a més, a la tertúlia de la primera hora -el *Gabinet de crisi*- s'acostuma a debatre sobre temes polítics, sobretot de l'àmbit català. Pel que fa a 'La tribu', la política també hi té importància, tot i que no tanta, però sí que hi ha una secció específica, la de Maiol Roger. En canvi, 'La ventana' no té cap

secció de política ni en parlen de manera habitual, sinó més aviat es comenta quan hi ha notícies rellevants sobre algun aspecte relacionat.

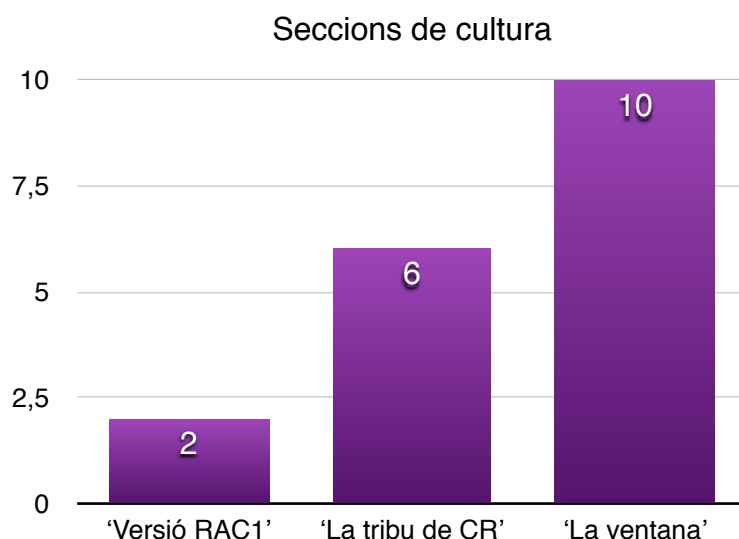
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Les seccions d'economia han pres importància en els darrers anys a causa de la greu crisi econòmica que pateix el país i per això cada vegada hi ha més gent interessada en aquest àmbit, molt més desconegut fa uns anys. A RAC1, els economistes Santiago Niño Becerra i Xavier Sala-i-Martin són col·laboradors habituals: el primer, setmanalment; el segon acostuma a ser-hi cada dues setmanes, però a vegades, si té altres compromisos, no fa la seva secció. Durant la setmana del 12 al 16 de gener, l'economista no va aparèixer al programa perquè era de viatge. Al programa de Catalunya Ràdio no tenen cap secció concreta d'economia, però a 'La ventana' sí, també amb l'economista català Santiago Niño Becerra.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

La cultura està poc present a RAC1, però sí agafa importància a la pública catalana i molta més a 'La ventana'. A l'emissora del grup Godó, el 'Versió' hi ha les seccions de *Televisió* i de *Ciència*, però no tenen cap espai que parli sobre cinema, llibres o música. A 'La tribu', també hi ha les seccions de *Ciència* i *Televisió*, però a part, seccions culturals com *Bons propòsits*; la de Marc Giró, que busca l'hereu i la pubilla de Catalunya; la de David Moreno, de música; i *Vides interessants*, de biografies. El programa de la SER és el que més s'interessa per la cultura, a jutjar pel nombre d'espais dedicats: *El libro de la semana*; *Mariola TV*; *Todo Boyero*; *Buen viaje*; *Unidad de vigilancia*; *Viajero cuántico*; i *Damos la nota*. A més a més, dins la macro-secció *Todo por la radio*, s'hi inclouen els espais culturals *Pretérito imperfecto* i *Faltan las palabras*.

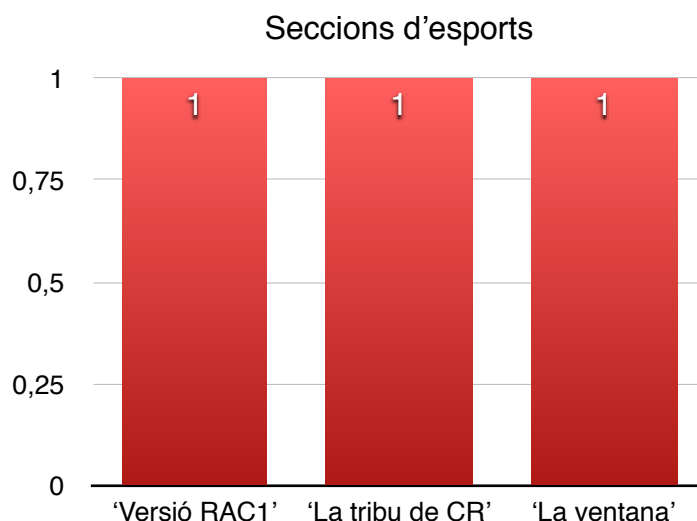

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

La societat com a tal no es tracta en forma de secció ni a RAC1 ni a Catalunya Ràdio, però sí que té una importància cabdal a 'La ventana'. La secció diària *Nombres propios* es dedica a conèixer persones anònimes d'Espanya que tenen alguna cosa especial. Per exemple, un bomber que ha salvat moltes vides al llarg de la seva trajectòria professional o un pare que ha donat un òrgan al seu fill perquè pugui seguir vivint. Aquesta és una manera més íntima d'apropar-se a l'oient i que fa que qui està a l'altra banda de les ones se senti més identificat amb el programa.

Que els esports tenen sempre espais reservats als magazins és un aspecte clar. Els tres programes analitzats presenten unes característiques similars en aquest aspecte, i és que tenen una única secció dedicada als esports, sobretot al futbol. Al 'Versió RAC1', el periodista de la redacció d'esports de

l'emissora Albert Bassas és l'encarregat d'una secció diària que se centra bàsicament a parlar del Barça de futbol. A 'La tribu', Jaume Creixell fa secció un parell de dies a la setmana; i la 'La ventana', dins de la macro-secció Todo por la radio, l'espai dedicat als esports és el que porta per nom *La cámara de los balones*.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

L'àmbit internacional sembla que no interessa perquè cap dels tres programes té cap secció que parli de fora d'Espanya. Se'n parla en forma de notícies als espais més informatius, si ha passat algun esdeveniment rellevant, però fora d'això, no hi ha seccions dedicades especialment a l'internacional.

Fora d'aquestes tipologies d'espais, n'hi ha de més minoritàries, com la de *Meteorologia* de Catalunya Ràdio o les de *Xarxa*, tant a RAC1 com a l'emissora pública catalana, així com també hi ha les dedicades exclusivament a la informació. D'aquestes n'hi ha als tres magazins: a RAC1, el Document del dia; a Catalunya Ràdio, les píndoles d'actualitat; i a la SER, *La polémica del día*, *La actualidad cafetera*, *El observador* o *Lo que queda de día*.

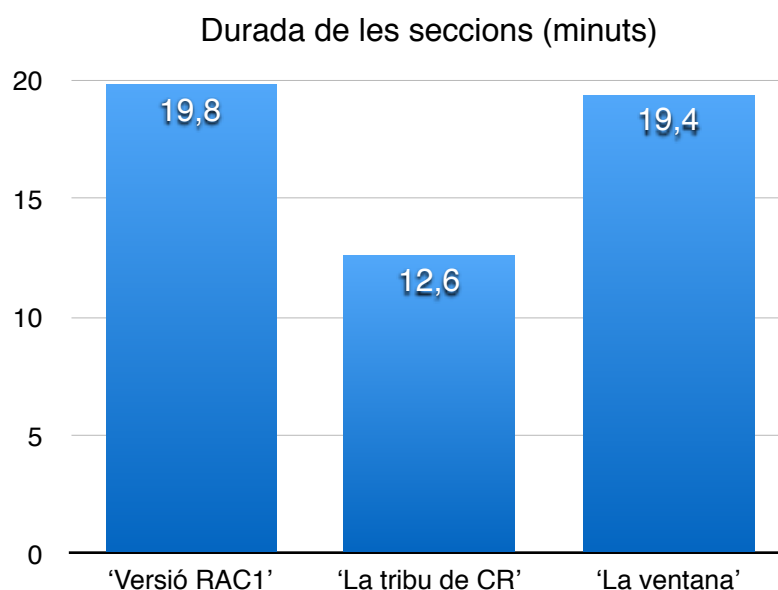
Quant duren les seccions?

La durada de les seccions és un aspecte que varia a totes les emissores i tots els programes, així com en un mateix programa. Fent l'estudi del 'Versió RAC1', 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana', podem observar que fins i tot una mateixa secció té variacions molt amples segons el dia

d'emissió. En el següent quadre es pot observar una relació de la durada mitjana de les seccions dels tres magazines de tarda durant la setmana del 12 al 16 de gener del 2015.

	'Versió RAC1'	'La tribu de Catalunya Ràdio'	'La ventana'
Dilluns 12 de gener de 2015	21 minuts	12 minuts	15 minuts
Dimarts 13 de gener de 2015	23 minuts	13 minuts	21 minuts
Dimecres 14 de gener de 2015	21 minuts	11 minuts	17 minuts
Dijous 15 de gener de 2015	20 minuts	14 minuts	20 minuts
Divendres 16 de gener de 2015	14 minuts	13 minuts	24 minuts
MITJANA	19,8 minuts	12,6 minuts	19,4 minuts

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Si fem un repàs a les seccions del 'Versió RAC1' durant la setmana, veiem que la secció més llarga que coincideix cada dia -menys divendres perquè no es fa- és l'entrevista que dura entre 27 i 36 minuts. La secció més curta acostuma a ser el Document del dia, que dura entre 1 i 7 minuts.

No obstant, hi ha canvis substancials en algunes seccions diàries. La d'esports, per exemple, dilluns 12 de gener va durar 36 minuts; dimarts, 16 minuts; dimecres, 18 minuts; dijous, 11 minuts; i divendres, 37 minuts. En aquest cas cal destacar que dilluns i divendres s'inclou una tertúlia dins la

mateixa secció. Un altre cas és la secció de Xarxa, que dilluns 12 i dimarts 13 va durar 13 minuts; dimecres, 12 minuts; dijous, 12 minuts; divendres, en canvi, només va tenir un espai de poc més de 3 minuts.

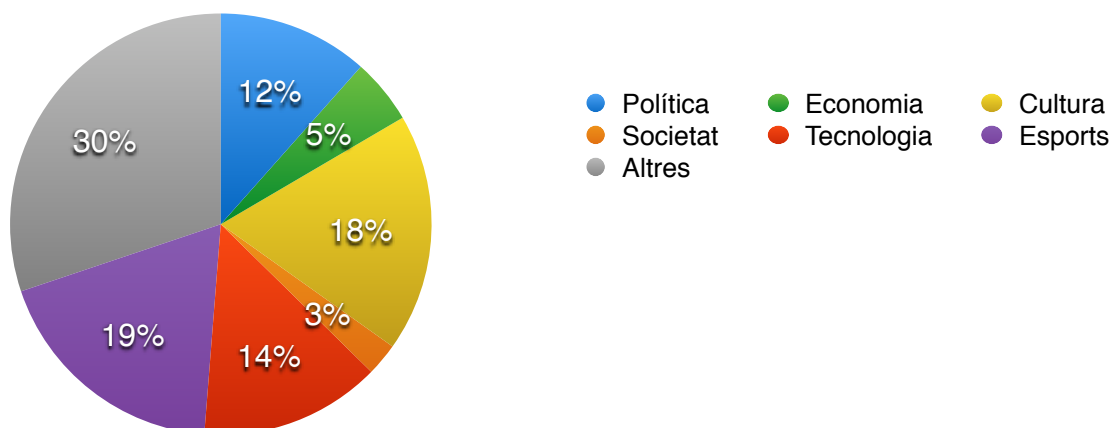
El cas de Catalunya Ràdio i 'La tribu' és bastant diferent perquè l'estructura del programa en sí també ho és. L'actualitat és el pal de paller del programa, però està dividida en petits blocs informatius d'entre 5 i 15 minuts aproximadament que es van intercalant durant el programa i enmig d'altres seccions amb un clar caire d'entreteniment. Les seccions que més duren són les entrevistes i algunes seccions com les de Jaume Creixell i Marc Giró. En canvi, les que menys duren són les entrades -uns 3-5 minuts- i alguns temes d'actualitat.

Si parlem de seccions de 'La ventana', hi ha una estrella clara: *Todo por la radio*, que ocupa cada dia -excepte els divendres, que no es fa- tota una hora de programa, de 17 a 18h de la tarda. Dins d'aquest espai hi ha moltes mini-seccions, però se la pot considerar tota una sola macro-secció. Amb una tendència similar a les altres dues emissores, les editorials de Carles Francino acostumen a ser les seccions més curtes, ja que mai passen dels 3 minuts.

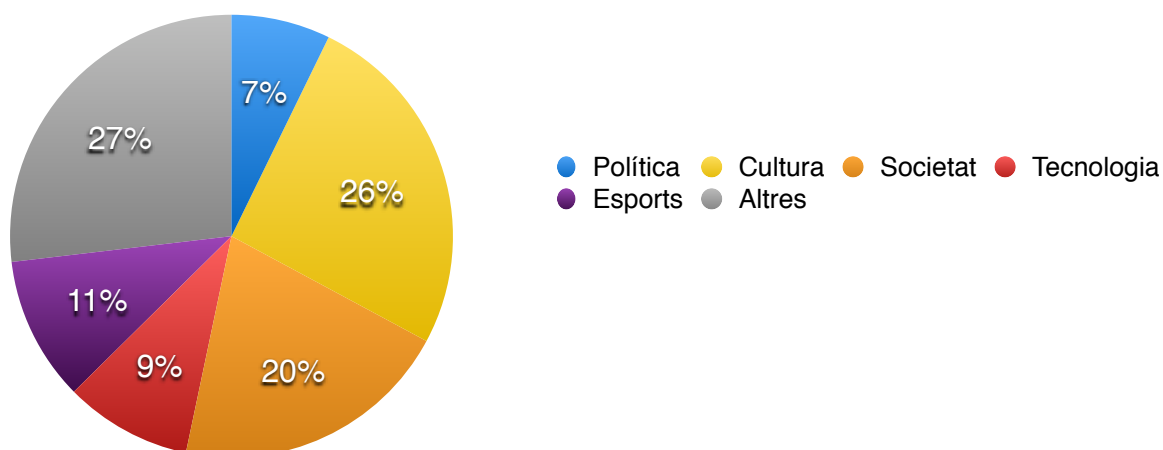
En un pla general, veiem que les seccions del 'Versió RAC1' duren més que les de 'La tribu' perquè n'hi ha menys. El programa de l'emissora pública és més dinàmic i fa més seccions diferents durant l'emissió. En el cas del magazine de la SER, les seccions tenen una durada similar a les de RAC1, però s'ha de comptar que el programa dura 4 hores, una més que els altres dos programes. A més a més, en aquest cas hi ha un espai que fa variar molt aquests números cap amunt: la macro-secció *Todo por la radio*, que dura sempre entre 48 i 50 minuts.

Segons l'àmbit temàtic a què es dediquen les seccions, la durada de les mateixes queda així en els tres programes -durant la setmana del 12 al 16 de gener de 2015-:

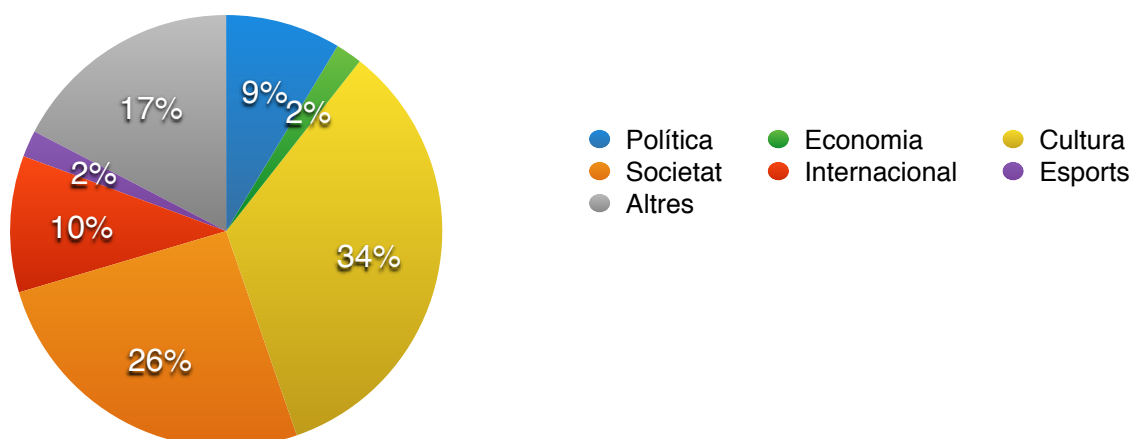
Seccions 'Versió RAC1' per àmbit temàtic

Seccions 'La tribu de CR' per àmbit temàtic

Seccions 'La ventana' per àmbit temàtic

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Tal com veiem a les gràfiques anteriors, 'Versió RAC1' i 'La tribu de Catalunya Ràdio' tenen una distribució de continguts bastant similar: donen poca importància a l'economia, nul·la a l'apartat d'Internacional i una importància notòria a la tecnologia.

L'aparició de continguts de cultura crida l'atenció per la seva heterogeneïtat: a RAC1 no n'hi donen gairebé importància (18% aconseguit per una entrevista, ja que seccions de cultura només n'hi ha dues), a Catalunya Ràdio n'hi donen més (26%) i per a 'La ventana', la cultura és un tret importantíssim pel seu programa: n'hi dediquen el 34% del seu temps. Un fet semblant passa amb les seccions i els continguts de Societat: a RAC1 només hi dediquen un 3% del temps, a 'La tribu', un 20%, i a 'La ventana', un 26% del temps.

Quin lloc ocupen a les graelles?

El lloc que una secció ocupa dins d'una graella d'un programa és molt important, i l'ordre no està fet a l'atzar. En el cas de RAC1, les seccions que atrapen a més oients són les que es col·loquen a les 17h, que és l'hora de més audiència de les tres que dura el programa¹. En aquesta franja podem trobar espais com els de Quim Monzó i Sergi Pàmies, Ernesto Ekaizer, Josep Maria Martí o la secció de ciència. En el cas de Catalunya Ràdio passa el mateix, perquè el programa dura les mateixes tres hores. 'La ventana', tot i que dura quatre hores, de 16 a 20h, el seu *prime-time* també és de 17 a 18h, i així ho demostra l'equip quan en aquesta hora hi col·loca la seva estrella: *Todo por la radio*.

La primera hora, de 16 a 17h, és la que conté més informació: després de les primeres notícies del dia i l'actualització del migdia, si hi ha notícies noves és el moment de donar-les. Tot i que és un patró comú als tres magazines, cadascú ho fa a la seva manera. El 'Versió RAC1' acostuma a connectar amb enviats especials i/o correponents als llocs d'interès de les notícies -normalment apareixen els del Parlament de Catalunya i el Congrés dels Diputats-; 'La tribu de Catalunya Ràdio' ho fa amb petites píndoles informatives intercalant-ho amb seccions d'entreteniment; i 'La ventana' és la que menys ho fa, però sí que obre el programa amb un tema rellevant del dia que es tracta amb el periodista que fa tertúlia la primera hora de programa.

¹ Aquesta és una informació que ha donat personalment Toni Clapés.

A partir de les 17h de la tarda l'entreteniment comença a entrar amb força a les ones i la informació “a peu de carrer” passa a un segon pla. I d'aquesta manera es completen la resta d'hores del programa amb cada vegada més entreteniment.

Quin tractament es dóna als temes?

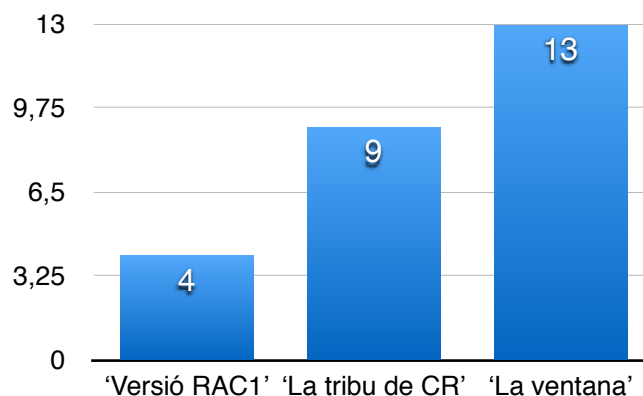
Els temes es tracten segons el contingut i sobretot, segons la delicadesa del mateix. En la setmana del 12 al 16 de gener del 2015, l'atemptat terrorista de Charlie Hebdo era molt recent -es va produir el 7 de gener- i l'anàlisi encara perdurava. En casos com aquest, els temes es tracten de manera molt humana i sense fer gairebé res d'humor perquè s'han perdut vides i el terrorisme islàmic ha demostrat que quan se'l critica, pot tenir conseqüències.

La política -sobretot catalana-, molt present al 'Versió RAC1', es tracta de manera que s'acostuma a fer broma d'allò que diuen o fan els diputats i diputades, moltes vegades per deixar en evidència la mala gestió, les males accions o les sortides de to d'algun polític. No s'ha d'oblidar que el periodisme ha de ser crític i, per tant, s'ha d'analitzar l'actualitat política podent subratllar allò que es considera que no s'ha fet bé. Això també és present a 'La tribu', però no tant a 'La ventana' perquè, com s'ha dit anteriorment, gairebé no es parla de política.

En les seccions o en els moments dels programes on hi ha més presència de l'humor és en notícies curioses, menys rellevants per a l'opinió pública, i també en els esports. En casos com aquests, còmics dels tres programes poden perfectament criticar aquestes notícies i/o els seus protagonistes perquè no fereix l'opinió pública. A més, és en aquests moments on apareixen més gags i imitacions.

La presència de l'entrevista

Les entrevistes formen una part fonamental dels productes radiofònics i, per tant, també dels magazines. En els tres magazines de l'estudi que estem fent, el nombre d'entrevistes durant la setmana del 12 al 16 de gener del 2015 va ser la següent:

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

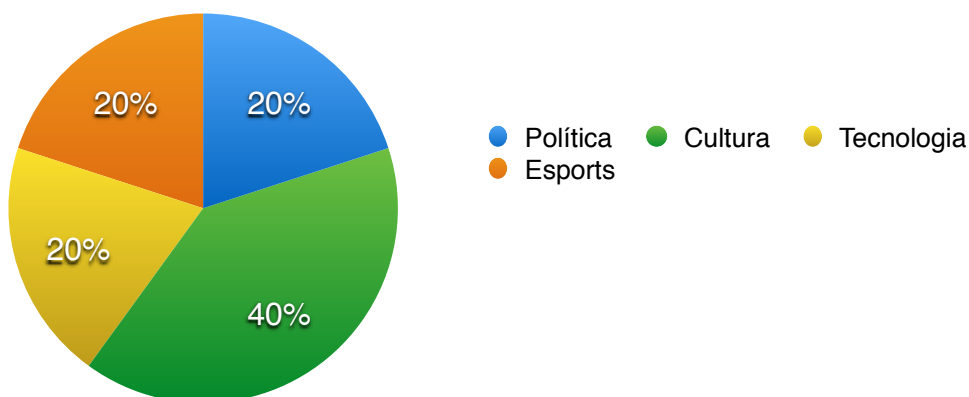
En el cas del 'Versió RAC1' es van fer 4 entrevistes, una cada dia excepte divendres, que no se'n va fer cap. Aquestes entrevistes sempre es van fer en l'apartat especial dedicat a això, que és de 18h a 18:40h. Es van fer entrevistes sobre els següents temes: política catalana, matemàtiques i cinema (enllaçats per la pel·lícula sobre Alan Turing), música rock i tecnologia I+D.

A 'La tribu de Catalunya Ràdio' es van fer més entrevistes durant la setmana: un total de 9. En aquest cas, les temàtiques van ser les següents: llibres, tecnologia, anuncis d'aliments, periodisme, gastronomia i filosofia. Per tant, veiem que les temàtiques són més variades tot i que les mateixes entrevistes tenen una durada més curta per encabir-ne més d'una en un mateix programa.

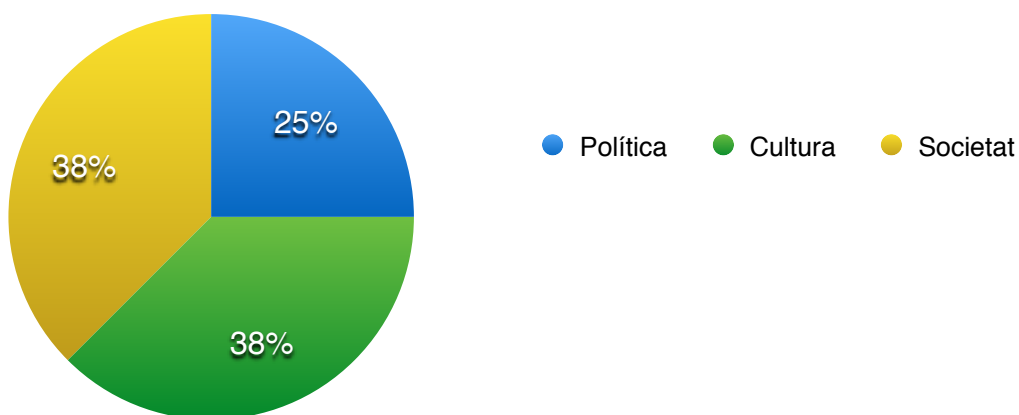
'La ventana' té una manera de fer entrevistes que dista bastant dels altres dos programes. Per explicar millor aquest fenomen, ens fixem en dos moments de la setmana estudiada en què Carles Francino va fer algunes entrevistes curtes i a oients, per tant, a persones anònimes. El dijous 15 de gener del 2015 va fer una entrevista de 20 minuts a un pare i a un fill: la seva història és que el pare, metge, havia donat un ronyó al fill. Un altre exemple el trobem quan entra en antena una oient per explicar una oferta de feina que ha vist pel carrer i que li ha semblat "indecent".

En aquest sentit, els oients formen una part molt important del programa i l'equip de 'La ventana' demostra que pot treure un tema sencer a partir de les històries que expliquen els oients. Vegem la distribució dels continguts de les entrevistes dels tres programes durant la setmana del 12 al 16 de gener de 2015:

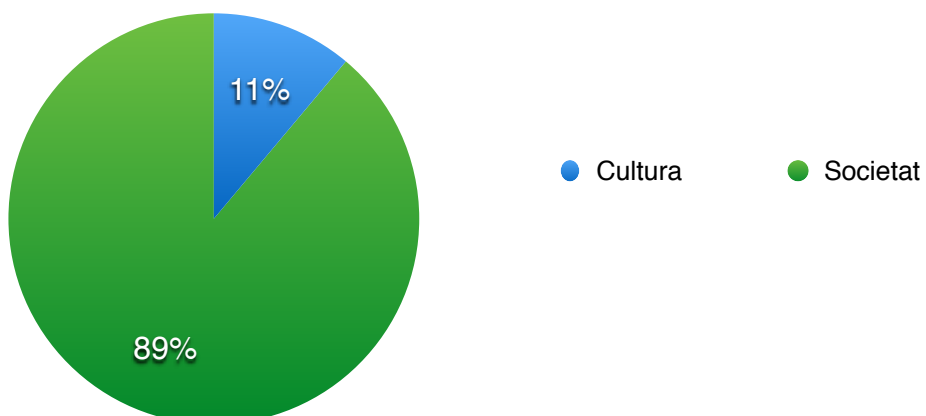
Entrevistes 'Versió RAC1'
per àmbit temàtic

Entrevistes 'La tribu de CR'
per àmbit temàtic

Entrevistes 'La ventana' per
àmbit temàtic

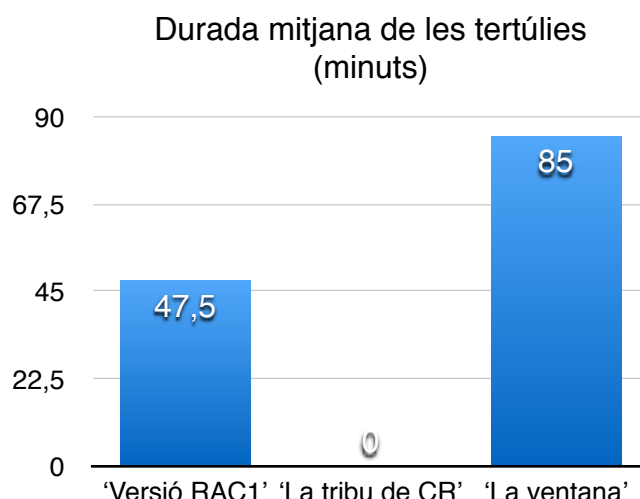

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Amb aquestes dades quantitatives, ja s'observa clarament per quins continguts aposten les emissores per a fer entrevistes, que s'assemblen molt als continguts de les seves seccions: RAC1 aposta per temes més "impersonals" com la política, la tecnologia o els esports; Catalunya Ràdio fa un 'mix' entre política i temes més propers als oients com societat i cultura; i la SER aposta clarament pels oients: gairebé 9 de cada 10 entrevistes de 'La ventana' són de l'àmbit de Societat, i a més a més, la majoria d'aquestes són als mateixos oients del programa.

La presència de les tertúlies

Una altra manera de tractar l'actualitat és a través de les tertúlies, que poden ser molt diferents. En aquest apartat ens trobem que els tres casos són radicalment diferents. La durada d'una tertúlia és la següent:

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

En el cas del 'Versió RAC1', el 'Gabinet de crisi' és una secció molt distesa, ja que els dos tertulians que hi participen són humoristes. Aquest és el moment -la primera hora de programa- en què es dona una quantitat més gran d'informació a l'oient, i, per tant, dins la tertúlia s'hi inclouen trucades a enviats especials o a corresponsals per donar l'última hora de les notícies més rellevants. No obstant, aquestes trucades no es produeixen cada dia, per bé que sí la majoria. El paper dels dos col·laboradors és interpretar notícies curioses del món i fer-ne humor, així com aspectes de política, economia, cultura, etc. que no demanin un gran anàlisi o que aquest ja s'hagi fet durant dies. És un

espai distret que no vol informar, sinó que és el pas següent: al matí ja s'han donat les notícies, a la tarda s'interpreten.

A Catalunya Ràdio no hi ha tertúlies com a tal a l'espai de 'La tribu', i això segurament es deu a què en l'hora d'abans de començar el magazine, de 15 a 16h, el programa 'L'oracle' es dedica exclusivament durant una hora a comentar l'actualitat de manera seriosa però informal amb alguna persona destacada, ja sigui dels mitjans de comunicació, de política, d'economia, etc.

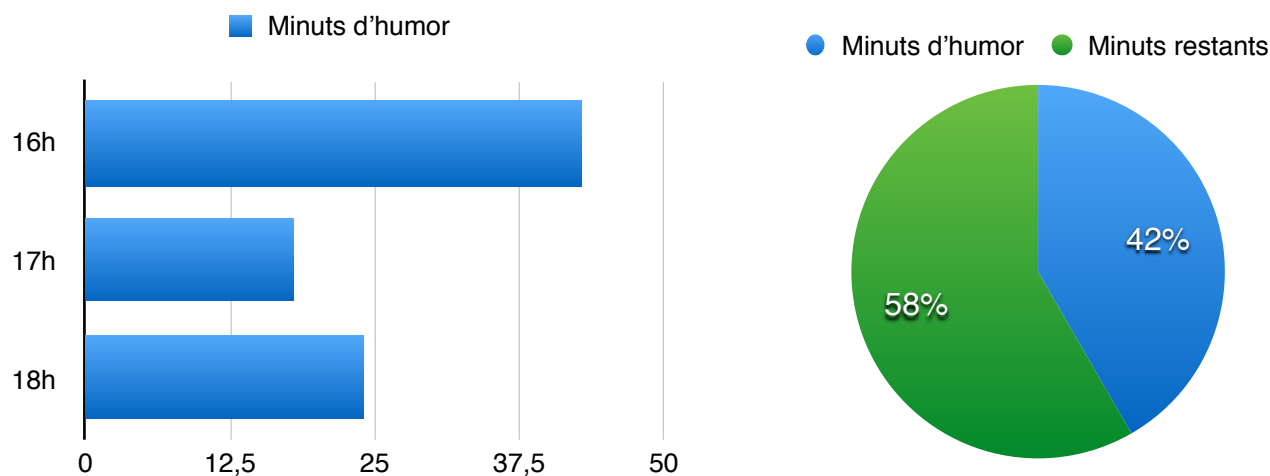
En canvi, a 'La ventana' sí que n'hi ha, tot i que no són taules rodones amb dos o més col·laboradors. Es tracta d'una conversa diària entre el presentador Carles Francino amb algun periodista destacat per comentar l'actualitat del dia de manera més seriosa, tot i que no del tot formal. Sí que es fa broma i es fa en un to distès i informal, però no hi ha imitacions, gags i bromes més pròpies de l'humor pur. Els noms que van acompanyar Francino a la secció 'Actualidad cafetera' entre el 12 i el 16 de gener del 2015 van ser Àlex Grijelmo, Elvira Lindo, Carmela Ríos i Jon Sistiaga. Aquest espai persegueix el mateix que el *Gabinet de crisi* de RAC1: interpretar el que ha passat i ja ha estat explicat.

La presència de l'humor

Punt a part mereix l'humor, que és difícil de quantificar però sembla que funciona molt bé als magazines de tarda: els tres programes l'utilitzen, en més o menys mesura i no ininterrompudament. Partint, això sí, de la base que no es pot fer humor amb tot, i quan hi ha espais exclusivament informatius o es parla de fets especialment delicats, es respecten i el to és totalment seriós.

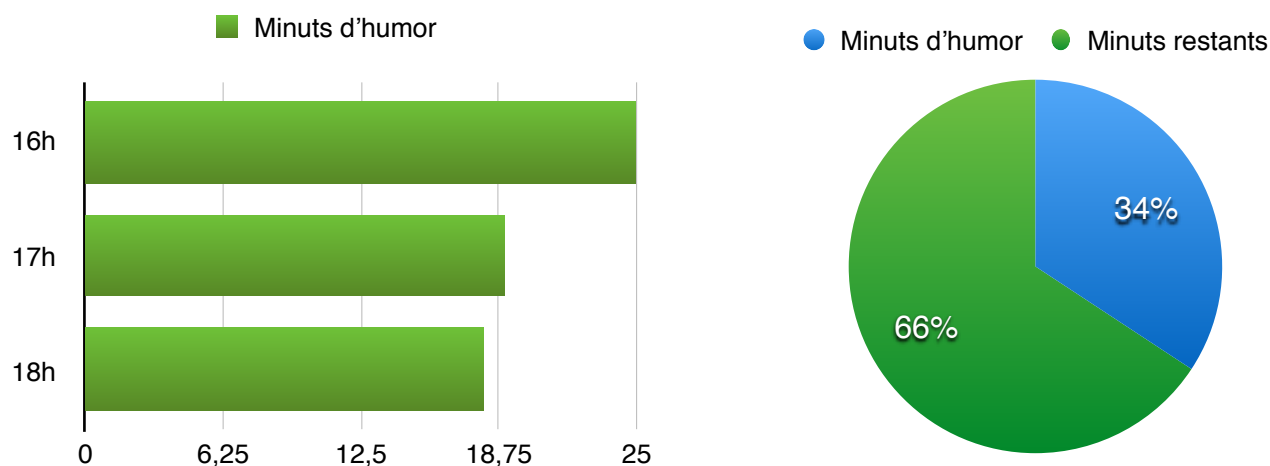
El 'Versió RAC1' és un programa totalment fet en clau d'humor, un element que tenyeix les tres hores de l'espai, sempre que les circumstàncies de l'actualitat no manin deixar-lo apartat. No obstant, no és un element diferenciatiu, sinó que s'integra dins del desenvolupament del mateix programa. Sempre hi ha algun imitador present, o fins i tot dos: Oriol Cruz i Xavier Noms. Ells es dediquen únicament a fer gags i imitacions de molts personatges que van entrant -tot amb guió- quan és adient que un personatge ho faci segons el contingut. Per posar només un exemple, si parlen de moda, s'acostuma a fer la imitació de Boris Izaguirre. Tot i que poden aparèixer -i així ho fan- al

llarg de tot el programa, on tenen una presència major és al *Gabinet de crisi*, amb els humoristes de torn. Les següents dades corresponen als minuts dedicats a l'humor cada hora del programa i el que això representa durant les tres hores del 'Versió RAC1'.

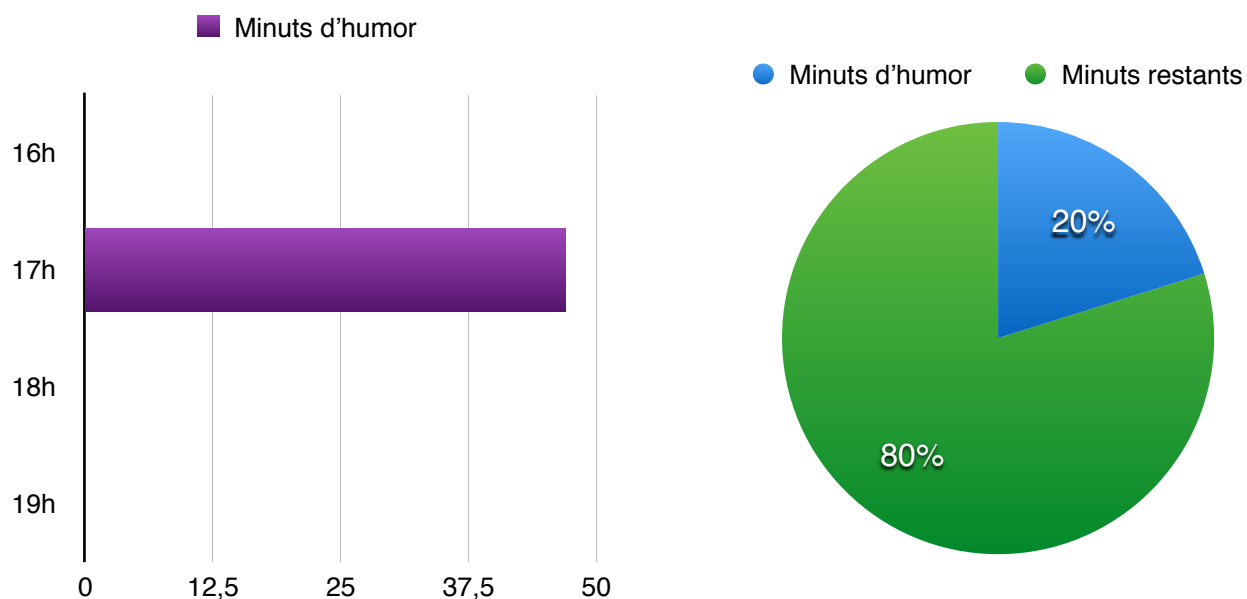
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

A 'La tribu de Catalunya Ràdio' també hi ha molt humor, tant que les dues persones més importants després del presentador Xavi Rosiñol -de fet, es podria dir que són els co-presentadors- són dos humoristes: en Rafael Faixedas i en Carles Xoriguera, dos ex components del trio humorístic Teatre de Guerrilla, que formaven amb Quim Masferrer. Fan broma de tot el que poden. A més a més d'aquest tret diferencial que posa l'humor en primera plana, les seccions de l'Alguna Pregunta Més -n'hi ha sempre més d'una cada dia- el realcen encara més a través de gags, notícies curioses i fets per riure.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Al programa on l'humor té menys presència és 'La ventana', que agafa sempre un to més seriós. No obstant, la macro-secció *Todo por la radio* és el moment on l'humor apareix en forma de bromes, acudits, notícies curioses, gags o imitacions de personatges. A diferència, però, de RAC1, no hi ha persones dedicades exclusivament a fer humor i res més, sinó que els mateixos col·laboradors són qui fan les bromes i les imitacions. Fora d'aquest espai, el programa és més formal i, per tant, l'humor no és susceptible d'entrar en qualsevol moment com en els altres dos programes.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

El llenguatge radiofònic

El llenguatge radiofònic es podria definir en quatre aspectes fonamentals: la paraula, la música, els efectes sonors i els silencis. Tots ells són presents al 'Versió RAC1', 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana', amb més intensitat o menys depenent del programa i sobretot del tema que s'està tractant.

Abans de res, però, s'ha de remarcar quelcom que apareix als tres magazines que s'estan analitzant: qui parla per antena ha de fer-ho pensant que el missatge és fugaç -tot i que Internet ens eprmet avui en dia recuperar-ho després- i que el discurs radiofònic ha de tenir necessàriament un fil conductor per lligar les tres o quatre hores que duren aquests magazines. En tots tres casos són els presentadors qui fan aquesta funció de lligam.

El llenguatge radiofònic en una emissora de ràdio serveix sobretot perquè l'oient identifiqui la cadena i sàpiga què està escoltant. En aquest sentit, "la veu de l'emissora" i els seus identificatius són molt important i són el començament del llenguatge radiofònic. En el cas de RAC1, per exemple, la veu que diu l'eslògan de l'emissora -"RAC1, tots som 1"- o que introdueix els programes -"Versió RAC1, amb Toni Clapés"- és quelcom amb què l'oient fidel de RAC1 se sent identificat i se sent més acompanyat.

La música, degut a la importància que té, es tracta en un punt a part del treball. Els efectes sonors són presents en els tres magazines com a eina per exemplificar i que l'oient pugui visualitzar el que s'està explicant. Tot i que és un aspecte més típic dels programes especialitzats en humor, els magazines, com que la majoria també contenen humor, també els fan servir, tot i que en menor mesura.

Els silencis són difícils de quantificar, però després de l'anàlisi de tres magazines, es pot observar que els únics moments on s'utilitzen els silencis són a les entrevistes: en els tres casos, els entrevistadors moltes vegades deixen parlar l'entrevistat quan sembla que ja no ha de dir res més, precisament per si acaba dient alguna cosa més. De fet, però, això no és exclusiu dels magazines ni

de la ràdio: és una estratègia periodística molt extesa entre tots els mitjans que utilitzen molts professionals.

Pel que fa a la paraula, hi ha moltes maneres d'utilitzar-la, però en un magazine acostuma a haver-hi un llenguatge informal, sense vulgaritats però amb col·loquialismes. El presentador d'un magazine ha de tenir clar quin tipus d'audiència té i quins són els hàbits dels oients en el moment del programa: entre les 16h i les 19-20h, la majoria de gent surt de treballar i necessita una ràdio lleugera, planera, informal, amb riures. Tot i que de vegades l'actualitat exigeix un punt de seriositat, el to amb què es diuen les coses a la tarda dista de com es diuen al matí.

I així ho fan els tres magazines, encara que amb estils diferents. Carles Francino, a 'La ventana', fa servir un to de veu un punt més seriós i aporta a l'actualitat més rigurositat. En canvi, Toni Clapés i Xavi Rosiñol -RAC1 i Catalunya Ràdio- fan servir un to absolutament informal i amb molts col·loquialismes. Sense anar més lluny, Toni Clapés moltes vegades contesta malament o critica els personatges del programa -això està acotat dins del guió, és clar-.

Agafant només la primera mitja hora dels tres programes es pot observar amb claredat el to i el ritme del programa i l'ús del llenguatge que fa el presentador: Carles Francino comença amb un editorial seriós parlant de temes d'actualitat per després passar a analitzar els temes del dia amb algun periodista; Xavi Rosiñol fa un editorial compartit amb dos humoristes, en Faixedas i el Xoriguera, per després passar a parlar dels temes del dia amb humor; i Toni Clapés no fa entrada però sí que hi ha un *Document del dia* per després fer tertúlia d'actualitat amb dos humoristes.

Per tant, les intencions de cada programa es deixen clares només començar. No obstant, no és només el presentador qui defineix el llenguatge del programa. En el cas de RAC1, per exemple, els col·laboradors com Quim Monzó o Sergi Pàmies contribueixen a alleugerir el llenguatge i fan les seves seccions de manera molt planera. La secció de ciència del magazine, molt escoltada per l'audiència¹, tot i tenir un contingut que de vegades es pot fer massa tècnic, els dos col·laboradors - Dani Arbós i Josep Corbella- expliquen els temes de manera absolutament planera. A més a més, els

¹ Dada interna del 'Versió RAC1' extreta de la descàrrega de podcasts.

imitadors també entren en joc, i per tant, el llenguatge és col·loquial tot i explicar termes i notícies científiques.

Un altre cas a destacar és la macro-secció *Todo por la radio* de 'La ventana'. És l'hora de programa en la que Carles Francino hi apareix menys, i deixa pas als seus col·laboradors. Aquests fan d'aquesta hora de programa una hora d'entreteniment, on no hi ha notícies negatives, on tot és broma i on l'oient pot sortir de la feina i distreure's fàcilment escoltant els temes que tenen preparats. És una gran secció formada per micro-seccions sobretot de cultura i esports, però tot tacat amb molt humor. De fet, és l'única hora de 'La ventana' que podem trobar-hi humor, ja que la resta de programa està fet en un to més seriós, per bé que informal.

La realització i la música

La presència de la música

La música és una part important quan parlem de ràdio, ja que crea ambients concrets i dóna més o menys ritme segons es vulgui. A més, pot parlar i complementar informacions que es donen. No obstant, en els magazines, gairebé mai es pot parlar de la música amb una funció programàtica, això és, la música no és mai contingut -a no ser que es faci una entrevista sobre música o es tracti específicament el tema-.

Tant el 'Versió RAC1' com 'La tribu de Catalunya Ràdio' com 'La ventana' tenen una sintonia d'entrada: és un element cabdal perquè l'oient reconegui quin programa comença, és una manera de donar identitat al programa. Pel que fa a la capçalera de sortida, analitzant aquests magazines sabem que no és tant important. 'La ventana' sempre té sintonia de sortida per acabar el programa, però per exemple, el 'Versió RAC1' en té o no segons el *timing*, és a dir, si hi ha temps per posar-la, la posen, però si alguna secció s'ha allargat més del compte i no hi ha temps per la sintonia de sortida, no n'hi ha. També pot passar una altra cosa al programa i és que acabi amb un bloc de publicitat -que acostuma a ser de 5 minuts- i per tant el programa no tingui aquesta sintonia i ni tan sols Toni Clapés hagi despedit l'audiència.

En el cas de 'La tribu de Catalunya Ràdio' mai hi ha sintonia de sortida. El dimecres 14 de gener del 2015 van fer una excepció i sí que en van posar una, però perquè el programa era un especial al Club Capitol. Excepte això, el programa, per norma, no té sintonia de sortida, tot i que Xavi Rosiñol sí que es despedeix sempre de l'audiència.

Un aspecte en el que sí que coincideixen els tres magazines de tarda és en les sintonies per començar nova secció: sempre hi ha músiques per separar una secció d'una altra, i fins i tot, com passa a RAC1, cada secció té la seva pròpia música. Aquesta és una estratègia més, igual que la sintonia d'entrada, perquè l'oient sàpiga què escoltarà a continuació i, per tant, una manera de fidelització.

Tant les sintonies d'entrada i sortida com les músiques que separen seccions tenen una clara funció sintactico-gramatical, és a dir, organitza els continguts.

Pel que fa a la música de fons, varia segons el mitjà però sobretot segons el tema que es tracti. En el cas del 'Versió RAC1', una secció que sempre té música de fons permanent és el *Gabinet de crisi*, la tertúlia de primera hora, per tal de crear un ambient més distès no només pels oients, sinó també pels col·laboradors. A les seccions d'economia o política i a les grans entrevistes no hi ha música de fons, amb l'excepció clara de si hi ha una entrevista sobre música.

A partir d'aquest cas, els altres dos programes es focalitzen més als extrems: a 'La tribu de Catalunya Ràdio' la música hi és molt més present, i a 'La ventana', molt menys. En el cas de l'emissora pública catalana, la música de fons apareix gairebé sempre, només amb una excepció: les entrevistes. En el cas del programa de la SER, de 17h a 18h, a *Todo por la radio*, sempre hi ha aquest element, però a les altres tres hores de programa hi té molta menys presència. No obstant, 'La ventana' juga amb la música d'una manera que no fan les altres dues emissores: busca músiques que parlin sobre el mateix tema que s'està tractant. Per exemple, quan el dia 12 de gener del 2015 es va parlar dels mòbils a les aules, de fons sonava la cançó *Payphone*, de Maroon 5, que es va utilitzar de sintonia d'entrada a la secció i de música de fons.

Les connexions per telèfon o XDSI

Quan ens fem la pregunta de si hi ha connexions per telèfon o per XDSI en aquests programes, la resposta sempre és la mateixa: sí, si ho exigeix l'actualitat. És a dir, els corresponents i els enviats especials acostumen a entrar en antena per XDSI -o una tecnologia similar-. Al 'Versió RAC1', és molt habitual que entrin els enviats especials de l'emissora al Parlament de Catalunya, al Congrés dels Diputats o al Parlament Europeu. Entren en antena si l'actualitat passa per aquests llocs; si no és així, no.

El mateix es pot observar a 'La tribu de Catalunya Ràdio' i a 'La ventana'. En aquest últim, però, s'hi ha d'afegir un altre element: els oients. Tenen molta importància i durant el programa entren en diferents moments. Sempre ho fan per telèfon.

Equip i col·laboradors

Els equips dels programes

L'equip permanent del programa és aquell que hi és cada dia i que prepara tots els continguts excepte els dels col·laboradors, que acostumen a portar-los fets o mig preparats. L'equip del 'Versió RAC1' està actualment format per 14 persones i el de 'La tribu de Catalunya Ràdio', per 13 persones.

El cas de 'La ventana' és més abstracte, perquè hi ha molts col·laboradors i alguns d'ells són diaris. Segons les informacions de la seva pàgina web, hi ha un director (Carles Francino) i un subdirector (Roberto Sánchez): la resta són col·laboradors. Alguns, com dèiem, són col·laboradors diaris i per tant es poden considerar equip "semi-fix" de 'La ventana', com Isaías Lafuente o Toni Martínez.

La redacció del 'Versió RAC1' és la que hem pogut veure presencialment i formar-hi part, per tant, és la que s'explicarà amb més detall. Dins de l'equip de Toni Clapés hi ha dues productores, Xènia Lobo i Àfrica Pallero; cinc guionistes i redactors, Marta Cailà, Emma Aixalà, Marc Serra, Fran Domènech i Albert Bassas amb els esports; un tècnic de so, Xavi Alujas; quatre imitadors, Eduard Biosca, Xavier Noms, Oriol Cruz i Jaume Nolla; un presentador, Toni Clapés; i la persona de suport al presentador, Montse Llussà. A part, uns mesos a l'any hi ha un becari o becària que fa de comodí i ajuda a qualsevol tasca.

D'aquestes 14 persones, les que apareixen en antena són 10. Qui no hi apareixen són les dues productores, el guionista Fran Domènech i el tècnic Xavi Alujas.

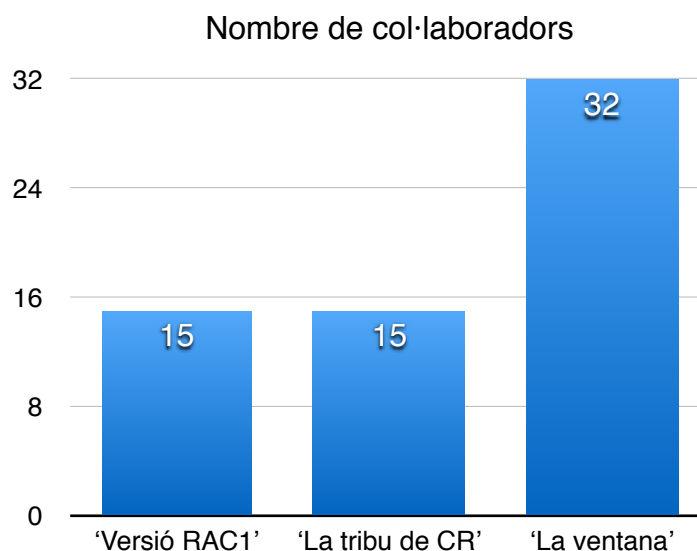
L'equip fa una reunió cada dia a mig matí per quadrar els continguts del programa de la tarda. L'únic apartat que està programat abans són les grans entrevistes, ja que s'han de preparar amb antel·lació i s'ha de contactar amb els convidats. Per la resta, com que un magazine basa els seus continguts en l'actualitat, es decideix a la reunió del matí què s'hi inclourà i què no. No obstant, si hi ha alguna notícia molt rellevant pot caure de la graella qualsevol contingut: fins i tot l'entrevista del dia.

Els col·laboradors

Si l'equip del programa és el tronc de l'arbre, els col·laboradors són les branques que fan que puguem apreciar un arbre complet. Donen densitat i continguts molt variats als magazines, que es nodreixen d'això per fer un espai de varietats.

Les col·laboracions acostumen a ser setmanals, tot i que sempre hi ha excepcions. Al programa de RAC1, totes són setmanals excepte el *Gabinet de crisi*, que és cada dos dies, i la secció de motor de Josep Lluís Merlos, que és cada dues setmanes. A Catalunya Ràdio, totes les col·laboracions són setmanals. En el cas del programa de la SER la majoria de col·laboracions també són setmanals, però hi ha diverses excepcions: hi ha seccions diàries com *Lo que queda de día*, d'Isaías Lafuente, i casos com *Todo por la radio*, que és una secció diària però cada dia es canvien els seus col·laboradors.

El nombre de col·laboradors dels tres programes ja veiem que és igual a les dues emissores catalaanes, però es duplica a la SER. Això explica el dinamisme de 'La ventana' i és conseqüència del seu reduït equip permanent.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Explicar a quina hora apareixen les seccions és difícil, perquè de fet, un programa d'aquestes característiques està basat en seccions que es van succeïnt una darrere l'altra. No obstant, si

descartem aquí les tertúlies i les entrevistes, fent el treball de camp veiem que gairebé totes les seccions apareixen de 17h a 18h.

Al 'Versió RAC1', espais com el de Ciència, Ernesto Ekaizer (política), Xavier Sala-i-Martin (economia), Santiago Niño Becerra (economia), Josep Maria Martí (política), Quim Monzó (varietats) o Sergi Pàmies (varietats) apareixen sempre a la franja de 17h a 18h en el programa.

El cas de 'La tribu de Catalunya Ràdio' observant la graella veiem que les seccions estan completament repartides durant les tres hores de programa. Al no haver-hi tertúlia, a la primera hora hi ha seccions variades i actualitat sense cap ordre específic, les entrevistes es fan a les 17h juntament amb altres seccions, i l'última hora segueix el mateix patró que la primera: seccions i temes d'actualitat.

L'ús de les xarxes socials i la interacció amb els oients

Les xarxes socials: quines utilitzen i com ho fan

Les xarxes que utilitzen els tres programes són Facebook i Twitter. Les diferències a l'utilitzar-les són clares entre els dos programes catalans i el de la SER. Tant el 'Versió RAC1' com 'La tribu de Catalunya Ràdio' utilitzen les xarxes socials per penjar els àudios dels continguts dels programes ja emesos. A més, durant les hores d'emissió, ho aprofiten per explicar en cada moment què estan fent, quina secció hi ha o a qui estan entrevistant.

No obstant, 'La ventana' té una estratègia comunicativa radicalment diferent. A les seves xarxes socials avancen els continguts d'aquell dia, és a dir, expliquen de què parlaran perquè si als oients els interessa, es connectin a la tarda per escoltar aquella secció, entrevista, debat, tertúlia, etc.

El punt que sí que tenen en comú els tres programes -i la majoria de grans mitjans de comunicació a Espanya- és que no interaccionen amb els seus oients a través de les xarxes socials. L'equip del programa penja links amb notícies, àudios o altres recursos però, tot i que les xarxes socials s'entenen com a bidireccionals, mai respon a preguntes dels oients a través d'aquestes vies. Utilitzen, per tant, Twitter i Facebook com a 'aparador' per exposar el que ells fan, però mai per interaccionar amb els oients.

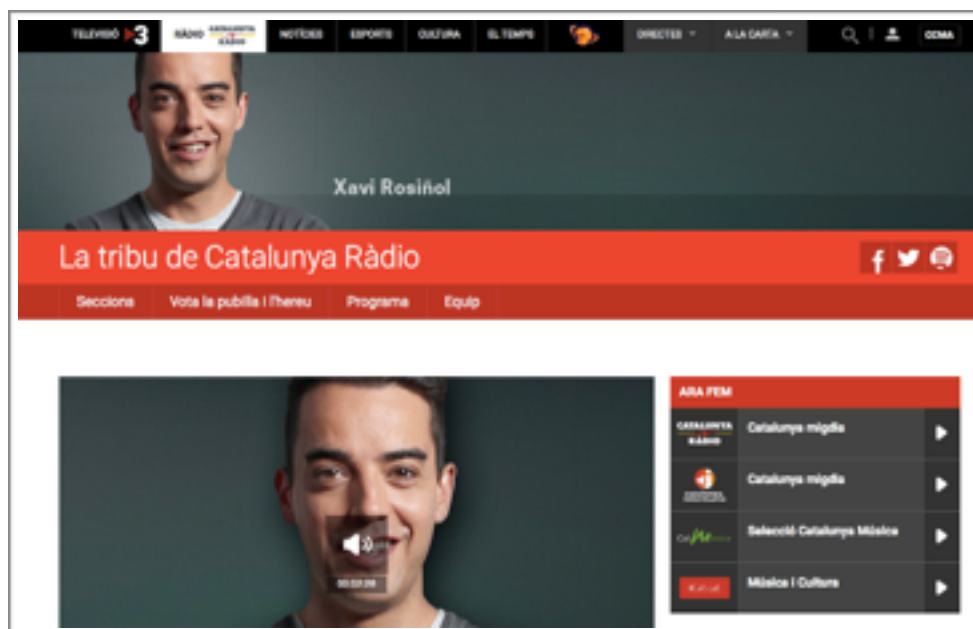
Les seves pàgines de Facebook i Twitter són les següents:

Els tres magazines utilitzen els podcasts, és a dir, qualsevol persona pot entrar als seus webs i descarregar-se els àudios de les seccions concretes o dels programes complets per poder-ho escoltar quan vulgui. És una manera de fidelitzar l'audiència que no pot escoltar el programa en directe o per persones que, per qualsevol circumstància, volen recuperar el que ja han escoltat.

Les seves pàgines web tenen aquest aspecte:

Només veient la pàgina principal dels seus webs i sense fer *scroll*, ja veiem les diferències. El que més crida l'atenció és quina importància donen a les seccions i als continguts propis: el web del 'Versió RAC1' publica exclusivament els àudios de les seves seccions, i 'La tribu' fa el mateix. En canvi, 'La ventana' publica també els seus continguts però en forma de notícies, i no com a llista d'àudios. Ho fan amb títols, subtítols, fotografia i una petita descripció.

La interacció amb els oients en els directes

Aquest és un aspecte que diferencia de forma clara els tres programes. De fet, sobretot diferencia 'La ventana' de la resta. Els tres programes donen per antena un telèfon de directe per si els oients volen trucar i donar alguna opinió, però tot i això, 'La ventana' és l'únic programa dels tres que realment entra trucades d'oients cada dia i diverses vegades en un mateix programa.

La interacció que té el 'Versió RAC1' amb els seus oients, com dèiem, és gairebé nul·la. La persona de suport del presentador, Montse Llussà, és qui s'encarrega de les xarxes socials: per una banda, publica els tuits sobre el que es diu en el programa en directe, i per altra banda, filtra els comentaris i en llegeix alguns en algun moment concret del magazine, tot i que no té un espai per fer-ho i per tant no ho fa sempre.

A 'La tribu de Catalunya Ràdio' sí que hi ha més interacció amb els seus oients, ja que entren trucades de persones anònimes que estan escoltant el programa i volen comentar algunes coses. Es fa en forma de bateria de trucades en un moment concret de l'espai.

Per últim, s'observa que qui més té en compte els oients és 'La ventana'. Els oients són una part molt important del programa. De fet, demanen opinió sobre molts temes d'actualitat cada dia i sempre tenen espais concrets entre secció i secció per llegir les opinions. A més, llegeixen històries d'oients que creuen que poden tenir rellevància social com pot ser les incidències a les urgències mèdiques.

Conclusions

L'èxit del 'Versió RAC1' davant dels seus seguidors des de fa sis anys es deu a una sèrie de raons que s'han pogut estudiar en aquest treball en el que s'han extret conclusions de molts aspectes del magazine presentat per Toni Clapés i també dels altres dos amb més audiència a Catalunya: 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana' de la Cadena SER.

Els continguts són un punt clau per explicar aquest èxit: hi ha molta presència de la política i de l'economia, unes seccions que tenen molts seguidors a les xarxes. A més, la graella està programada de tal manera que la primera hora es configura la majoria del temps amb una tertúlia amb humoristes, un fet que dóna al programa un aire desenfadat i col·loquial per atrapar l'audiència. L'estructura de la programació està estudiada al mil·límetre: les seccions duren, de mitjana, més minuts (19,8 minuts) que als magazines de tarda de Catalunya Ràdio (12,6 minuts) i la SER (19,4 minuts, una dada adulterada per la macro-secció *Todo por la radio*, que dura sempre entre 48 i 50 minuts). Per tant, s'entén que hi ha més aprofundiment en els temes que es tracten, ja sigui política, economia, ciència, oci, tecnologia, etc.

La xarxa de col·laboradors del programa combina de manera encertada seccions amb rigorositat, figures destacades en els seus àmbits i també seccions molt dinàmiques i originals. Trobem figures ja conegudes com Quim Monzó, Sergi Pàmies, Xavier Sala-i-Martin o Santiago Niño Becerra, però també trobem figures que s'han erigit en els últims temps com a experts en els seus àmbits com el periodista Ernesto Ekaizer -la seva secció és una de les que té més descàrregues al web a través dels podcasts- o la secció de Josep Maria Martí, que fa la política catalana una mica més digerible.

La presència de l'humor és un altre dels elements clau que no es poden oblidar quan es parla dels magazines de tarda més escoltats a Catalunya. El 'Versió RAC1' utilitza l'humor per alleugerir l'actualitat, i ho fa de manera intel·ligent; la fórmula estàndard és la següent: el presentador explica una notícia i els col·laboradors i els imitadors comencen a opinar sobre els temes d'actualitat i a imitar personatges exagerant les possibles reaccions que podrien tenir. S'ha de destacar que entre les 17 i les 18 hores, la de més audiència, la presència de l'humor al 'Versió RAC1' és del 42% del temps, un percentatge bastant elevat, sobretot si es té en compte que es tracta d'un magazine i no

d'un programa especialitzat en humor. 'La tribu' dedica un 34% del seu temps a l'humor i 'La ventana' ho fa un 20% del temps. Així doncs, queda confirmat l'humor com a reclam pels oients.

El tercer element més cabdal que destaca d'aquest treball és la importància del presentador. Toni Clapés és qui marca els temps, qui estructura i qui és el fil conductor del 'Versió RAC1'. Ell, en antena, explica totes les notícies, parla entretingudament amb els col·laboradors, fa les entrevistes i guia el programa en tot moment. Aquest és un element diferencial envers 'La tribu de Catalunya Ràdio' i 'La ventana', que sí que tenen moments en què el presentador queda en un pla secundari i deixa pas a alguns dels seus col·laboradors. En el cas de 'La ventana' és més acusat, i en el cas de 'La tribu' ho és menys, però el 'Versió RAC1' destaca en aquest apartat. De les tres hores que dura el programa, Toni Clapés parla un 24% del temps, una dada rellevant tenint en compte que Xavi Roseñol -'La tribu'- parla un 18% del temps i Carles Francino -'La ventana', un 9%.

No obstant tot el que s'acaba d'explicar, i després de fer un exhaustiu anàlisi dels tres magazines, el llenguatge radiofònic emprat a RAC1 és clarament l'element que més importància té pels oients i, per tant, és el que més es reflecteix a les audiències. Així doncs, la hipòtesi que es dona a la introducció d'aquest treball es confirma una vegada acabat aquest, ja que l'ús del llenguatge serveix com un instrument de posicionament en el mercat radiofònic a Catalunya.

El 'Versió RAC1' juga amb un tipus de llenguatge parlat molt col·loquial però sense arribar a ser vulgar. Més aviat és el to d'una reunió entre amics però parlant de temes d'actualitat explicats amb molt rigor. De fet, la importància de tenir al darrere l'emissora més escoltada de Catalunya durant sis anys seguits dona credibilitat al magazine de tarda també.

Toni Clapés i el seu equip aconsegueixen, a través d'un llenguatge molt planer, lleuger i amb poques formalitats, que l'audiència de Catalunya els esculli cada tarda com a companyia. Tenint en compte que entre les 16 i les 19 són hores en què molta gent surt de la feina, han tingut en compte quin tipus de llenguatge i quin tipus de continguts vol escoltar la gent en aquells moments. Per exemple, si han de fer connexions en directe al Parlament de Catalunya perquè així ho mana l'actualitat, ho fan, però ho fan amb la presència a l'estudi d'humoristes i imitadors, que també intervenen en les converses i fan més lleugers els temes que *a priori* són més 'durs', com la política.

Per tant, gràcies a aquest treball dedicat a l'anàlisi dels tres magazines de tarda més escoltats a Catalunya, s'ha pogut comprovar l'elevat grau de fidelitat dels oients del 'Versió RAC1' i la confiança que fan a Toni Clapés i al seu equip cada tarda. El llenguatge -és a dir, no què s'explica, que això ho poden fer moltes emissores, sinó com s'explica- és l'element més important del programa, però també està recolzat per aspectes com la importància del presentador, la presència de l'humor, la xarxa de col·laboradors que té o la manera d'estructurar les tres hores de graella.

8. Bibliografia

Monografies

AA.VV. *Ens hem fet grans. La història d'un somni explicada pels seus protagonistes*. Ara Llibres, 2010. ISBN: 978-84-92907-55-7.

MARTÍ, Josep Maria. *La ràdio a Catalunya: Estructura del sistema radiofusor català*. Primera edició. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1996. Centre d'Investigació de la Comunicació. ISBN: 84-393-4059-1.

Revistes especialitzades / Congressos

BASSOLS, M. Margarida; RICO, Albert; TORRENT, Anna M. *Les estratègies i els recursos expressius en els magazines radiofònics*. Quaderns del CAC, Núm. 28, maig-agost 2007, pàgs. 63-77. Disponible a: https://www.cac.cat/pfw_files/cma/recerca/quaderns_cac/Q28_Bassols_Rico_Torrent.pdf [Primera consulta: 19/03/2015].

DE LA FUENTE SOLER, Manuel. *El concepto de magazine en la radio española*. Arte y nuevas tecnologías: X Congreso de la Asociación Española de Semiótica / coord. por Miguel Angel Muro Munilla, 2004, ISBN 84-95301-88-1, pàgs. 459-468.

DÍAZ DEL CAMPO LOZANO, Jesús. *La radio en Facebook. Análisis de los perfiles de las principales emisoras y programas radiofónicos en España*. Icono14, ISSN-e 1697-8293, Vol. 11, Nº 2, 2013.

GÓMEZ MARTÍN, Mónica. *Los nuevos géneros de la neotelevisión*. Área Abierta, nº12, novembre de 2005. Universidad Complutense de Madrid. Disponible a: <http://revistas.ucm.es/index.php/ARAB/article/view/ARAB0606130002A>. [Primera consulta: 24/03/2015].

GUTIÉRREZ, María; HUERTAS, Amparo. *La programación de las radios generalistas en España*. Universidad del País Vasco. Revista de Estudios de Comunicación (ZER), Vol. VIII, 2003, pàgs. 117 - 135. Disponible a: <http://www.ehu.eus/zer/hemeroteca/pdfs/zer15-07-gutierrez.pdf> [Primera consulta: 19/03/2015].

MORENO, Elsa. *Las “radios” y los modelos de programación radiofónica*. Universidad de Navarra. Comunicación y sociedad, Vol. XVIII, Núm. 1, 2005.

SELLAS, Toni. *Ràdio i xarxes socials. Els magazines matinals a Twitter*. Quaderns del CAC, Núm. 39, juliol 2013, pàgs. 23 - 33. Disponible a: https://www.cac.cat/pfw_files/cma/recerca/quaderns_cac/Q39_Sellas.pdf. [Primera consulta: 19/03/2015].

Tesis doctorals

BARBEITO VELOSO, Mª Luz. *La construcción de la realidad gallega a través de los medios autonómicos: Cultura e identidad cultural en los informativos de Radio Galega y Televisión de Galicia (1985-2005)*. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 2011.

SABÉS TURMO, Fernando. *La radio y la televisión local en el marco del sistema audiovisual aragonés*. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 2002.

Recursos a Internet

AIMC, Asociación para la Investigación de Medios de Comunicación. *Resumen gneral de resultados EGM*. <http://www.aimc.es/-Datos-EGM-Resumen-General-.html> [Primera consulta: 10/01/2015].

Consell Audiovisual de Catalunya, CAC. *Los directores de las tres principales radios en catalán afirman que el futuro del medio pasa por la adaptación a internet*. Nota de prensa, 29/01/2015. [Primera consulta: 05/05/2015].

DOMÍNGUEZ, Segismundo. *El magazine radiofónico*. Suite101, 3 de juliol de 2013. <http://suite101.net/article/el--magazine-radiofonico-a73718#.VRHA7bqaFEQ> [Primera consulta: 25/03/2015].

‘EL MÓN A RAC1’. Podcasts del programa del dia 01/05/2015. [Primera consulta: 02/05/2015].

G. GÓMEZ, Rosario. *El tándem conquista las ondas*. El País, 15 de març de 2015. http://cultura.elpais.com/cultura/2015/03/15/television/1426442543_173496.html [Primera consulta: 24/03/2015].

‘LA TRIBU DE CATALUNYA RÀDIO’. <http://www.ccma.cat/catradio/la-tribu-de-catalunya-radio/programa/>

‘LA VENTANA’. http://cadenaser.com/programa/f/la_ventana/

PEDRERO ESTEBAN, Luis Miguel. *La radio generalista en España*, 2014. <http://es.slideshare.net/LuisMiguelPedreroEst/la-radio-generalista-en-espaa> [Consulta: 19/03/2015]

PRRADIO. Informe PR: ¿Cuál es el perfil de los oyentes de las principales radios generalistas?. 14 d'agost de 2013. <http://www.prnoticias.com/index.php/radio/1142-radios-tematicas/20123726-informe-pr-icual-es-el-perfil-de-los-oyentes-de-las-principales-cadenas-generalistas> [Primera consulta: 28/03/2015].

RAC1. www.rac1.org

RTVE. Manual de estilo de RTVE. *Características del lenguaje radiofónico*. <http://manualdeestilo.rtve.es/rne/3-1-caracteristicas-del-lenguaje-radiofonico/> [Primera consulta: 04/04/2015].

SCHWARZMEIER, Antje. *La música en la radio*. Traducció: Daniel López Álvarez. Interaudio, curso elemental de radio en cinco idiomas, 2015. Radio CORAX. <http://es.scribd.com/doc/252657435/La-musica-en-la-radio-pdf#scribd> [Primera consulta: 24/03/2015].

SCHWARZMEIER, Antje. *Organización y desarrollo de un programa de actualidad: El magazine*. Traducció: Daniel López Álvarez. Interaudio, curso elemental de radio en cinco idiomas, 2015. Radio CORAX. [http://interaudio.org/mos/interaudiocdoc/handout/Materiales%20des%20aprendizaje%20\(spanisch\)/El%20magazine%20\(Magazinsendung\).pdf](http://interaudio.org/mos/interaudiocdoc/handout/Materiales%20des%20aprendizaje%20(spanisch)/El%20magazine%20(Magazinsendung).pdf) [Primera consulta: 24/03/2015].

SGAE. *Anuario de las Artes Escénicas, Musicales y Audiovisuales*, 2013. http://www.anuariosgae.com/anuario2013/anuariopdfs/08_RADIO.pdf [Primera consulta: 28/03/2015].

UNIVERSIDAD DE CASTILLA-LA MANCHA. *La radio*. http://www.uclm.es/profesorado/ricardo/radio/web_radio_2004/index.htm [Primera consulta: 04/04/2015].

VERSIÓ RAC1. <http://www.rac1.org/versio/versio-rac1/>

VIQUIPÈDIA. *RAC1*. http://ca.wikipedia.org/wiki/RAC_1 [Primera consulta: 04/04/2015].

Annexos

Graella Programàtica

RAC1

Hora d'inici	Blocs
06:00	1h

HORA	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
06:00	El món a RAC1	El món a RAC1	El món a RAC1	El món a RAC1	El món a RAC1	La primera pedra	La primera pedra
07:00							
08:00							
09:00							
10:00						Via lliure	Via lliure
11:00							
12:00	La competència	La competència	La competència	La competència	La competència		
13:00	La segona hora	La segona hora	La segona hora	La segona hora	La segona hora		
14:00	14/15, 100 metres, Tot és possible	14/15, 100 metres, Tot és possible	14/15, 100 metres, Tot és possible	14/15, 100 metres, Tot és possible	14/15, 100 metres, Tot és possible	14/15 i 100 metres	14/15 i 100 metres
15:00	Tot és possible	Tot és possible	Tot és possible	Tot és possible	Tot és possible	RAC1ncentrat	Ultraesports
16:00	Versió RAC1	Versió RAC1	Versió RAC1	Versió RAC1	Versió RAC1		Superdiumenge
17:00							
18:00							
19:00	Primer toc	Primer toc	Primer toc	Primer toc	Primer toc		
20:00							
21:00	La nit a RAC1	La nit a RAC1	La nit a RAC1	La nit a RAC1	La nit a RAC1		
22:00							
23:00	Tu diràs	Tu diràs	Tu diràs	Tu diràs	Tu diràs	Tu diràs	Tu diràs
00:00							
01:00	La competència (rep.)	La competència (rep.)	La competència (rep.)	La competència (rep.)	La competència (rep.)	Misteris	Misteris
02:00	La segona hora (rep.)	La segona hora (rep.)	La segona hora (rep.)	La segona hora (rep.)	La segona hora (rep.)		
03:00	Tot és possible (rep.)	Tot és possible (rep.)	Tot és possible (rep.)	Tot és possible (rep.)	Tot és possible (rep.)	Via lliure (rep.)	Via lliure (rep.)
04:00	Tu diràs (rep.)	Tu diràs (rep.)	Tu diràs (rep.)	Tu diràs (rep.)	Tu diràs (rep.)	Tu diràs (rep.)	Tu diràs (rep.)
05:00							

* A part dels programes fixos, hi ha les retransmissions de futbol ‘El Barça juga a RAC1’ i ‘L’Espanyol juga a RAC1’. No tenen un lloc fix a la graella perquè cada setmana tenen horaris diferents. Amb el Barça, el programa comença una hora abans que comenci el partit, i amb l’Espanyol, mitja hora abans.

Graella Programàtica

Catalunya Ràdio

Hora d'inici	Blocs
06:00	1h

HORA	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
06:00	El matí de CR	El matí de CR	El matí de CR	El matí de CR	El matí de CR		Paraules de vida
07:00						Mans	Mans (des de les 6:30)
08:00						El suplement	El suplement
09:00							
10:00							
11:00							
12:00							
13:00	Els optimistes	Els optimistes	Els optimistes	Els optimistes	Els optimistes	L'ofici de viure	L'ofici de viure
14:00	Informatius/Esports CR	Informatius/Esports CR	Informatius/Esports CR	Informatius/Esports CR	Informatius/Esports CR	Informatius/Esports CR	Informatius/Esports CR
15:00	L'oracle	L'oracle	L'oracle	L'oracle	L'oracle	Solidaris	En guàrdia! 1714-2014
16:00	La tribu de CR	La tribu de CR	La tribu de CR	La tribu de CR	La tribu de CR	Generació digital	Tot gira
17:00							
18:00						Tot gira	
19:00	Catalunya Vespre	Catalunya Vespre	Catalunya Vespre	Catalunya Vespre	Catalunya Vespre		
20:00							
21:00							
22:00	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer	Fora de catàleg	
23:00	El club de la mitjanit	El club de la mitjanit	El club de la mitjanit	El club de la mitjanit	El club de la mitjanit	En guàrdia! 1714-2014	El club de la mitjanit
00:00						El club de la mitjanit	
01:00	La nit dels ignorants 2.0	La nit dels ignorants 2.0	La nit dels ignorants 2.0	La nit dels ignorants 2.0	La nit dels ignorants 2.0	DeliCatessen	La nit dels ignorants 2.0
02:00							
03:00						Generació digital	Els viatgers de la Gran Anaconda
04:00	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer (rep.)	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer (rep.)	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer (rep.)	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer (rep.)	Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer (rep.)	A deshora	A deshora
05:00	Els optimistes (rep.)	Els optimistes (rep.)	Els optimistes (rep.)	Els optimistes (rep.)	Els optimistes (rep.)	Geografia humana	Geografia humana

* A part dels programes fixes, hi ha les retransmissions de futbol ‘La transmissió de’n Puyal (TdP)’. No tenen un lloc fix a la graella perquè cada setmana tenen horaris diferents.

Graella Programàtica

Cadena SER / Catalunya

Hora d'inici	Blocs
06:00	1h

HORA	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
06:00	Hoy por hoy (fins 12:20)	Hoy por hoy (fins 12:20)	Hoy por hoy (fins 12:20)	Hoy por hoy (fins 12:20)	Hoy por hoy (fins 12:20)	SER Aventureros	Punt de llibre
07:00						Matinal SER	Matinal SER
08:00						A vivir que son dos días	A vivir que son dos días
09:00							
10:00							
11:00							
12:00	Espècies protegides	Espècies protegides	Espècies protegides	Espècies protegides	Espècies protegides	Tot és comèdia	Tot és comèdia
13:00	Hora Barcelona	Hora Barcelona	Hora Barcelona	Hora Barcelona	Hora Barcelona		
14:00	Hora 14 Catalunya	Hora 14 Catalunya	Hora 14 Catalunya	Hora 14 Catalunya	Hora 14 Catalunya	Hora 14 fin de semana	Hora 14 fin de semana
15:00	La graderia	La graderia	La graderia	La graderia	La graderia	Punt de llibre	Carrusel deportivo
16:00	La ventana	La ventana	La ventana	La ventana	La ventana	Carrusel deportivo	
17:00							
18:00							
19:00	El balcó	El balcó	El balcó	El balcó	El balcó		
20:00	Hora 25	Hora 25	Hora 25	Hora 25	Hora 25		
21:00	Què t'hi jugues	Què t'hi jugues	Què t'hi jugues	Què t'hi jugues	Què t'hi jugues		
22:00	Hora 25	Hora 25	Hora 25	Hora 25	Hora 25		
23:00						Hora 25 fin de semana	Hora 25 fin de semana
00:00	El larguero (fins 1:30h)	El larguero (fins 1:30h)	El larguero (fins 1:30h)	El larguero (fins 1:30h)	El larguero (fins 1:30h)	El larguero (fins 1:30h)	El larguero (fins 1:30h)
01:00	Oh My LOL	Oh My LOL	Oh My LOL	Oh My LOL	Oh My LOL	Milenio 3	
02:00	Què vols SER	Què vols SER	Què vols SER	Què vols SER	Acento Robinson		
03:00					Què vols SER		Punt de llibre (rep.)
04:00	Espècies protegides (rep.)	Espècies protegides (rep.)	Espècies protegides (rep.)	Espècies protegides (rep.)	Espècies protegides (rep.)	Tot és comèdia (rep.)	Tot és comèdia (rep.)
05:00	Què t'hi jugues (rep.)	Què t'hi jugues (rep.)	Què t'hi jugues (rep.)	Què t'hi jugues (rep.)	Què t'hi jugues (rep.)		

Annex 2. Editorials de Carles Francino a 'La ventana'

Dilluns 12/01/2015

Buenas tardes, bienvenidos a 'La ventana'. Ahora que la tragedia francesa ha generado un tsunami de solidaridad internacional como hace tiempo que no recordábamos, creo que es una buena oportunidad para imbuirse del espíritu Forges y repetir ese eslogan que se sigue colocando en muchas de sus viñetas: "Lo de Francia es terrible, sin duda, pero no te olvides de Haití", eso es lo que pone. Hoy se cumplen 5 años del terremoto que provocó más de 200.000 muertos en uno de los países más pobres del mundo. En la memoria quedan imágenes estremecedoras de cadáveres, de destrucción; quedan polémicas sobre si un contingente de la ONU pudo propagar la epidemia de cólera, quedan también historias de heroísmo en el rescate de víctimas, pero por desgracia, no hace falta apelar sólo a la memoria. En el paisaje actual, encontramos a más de 80.000 haitianos que siguen desplazados, hay 120 campos de refugiados de enorme precariedad y la inmensa mayoría de la población vive, bueno vive, o al menos lo intenta, con 2 dólares al día. Por eso, la tenacidad de Forges con su "no te olvides de Haití" tiene todo el sentido, porque además, el terremoto pudo ser una desgracia aislada, estas cosas pasan, pero la historia no. Y la historia nos dice que Haití, desde que declaró la independencia en 1804, no ha levantado cabeza. Quizá porque Francia, Estados Unidos, Portugal y España impusieron un embargo comercial tan salvaje y un pago de indemnizaciones tan elevado que resultaba literalmente imposible salir del agujero. Haití fue el primer país en abolir la esclavitud, pero le costó muy caro. De hecho, estuvo pagando esa deuda hasta 1860 y los últimos intereses a Francia hasta 1947. O sea que ahí tenemos la paradoja: el primer mundo puso el pie en el cuello de Haití desde su nacimiento y ahora se pregunta, nos preguntamos, que qué le pasa. Hace falta ser muy imbécil o muy cínico para no saber la respuesta.

Dimarts 13/01/2015

Buenas tardes, bienvenidos a 'La ventana'. Si son ustedes seguidores habituales de este programa ya sabrán que siempre que es posible nos gusta cultivar aquello que llamamos 'cultura lateral', o sea, no esquivar los grandes asuntos de la actualidad, sino enfocarlos desde posiciones poco o menos transitadas. Bueno pues hoy, al calor del homenaje a las víctimas de los atentados de París, me viene a la cabeza algo muy simple pero que a menudo olvidamos. Nos preocupa tanto, incluso nos da tanto miedo cuando ese terrorismo islamista asoma la cabeza que sólo buscamos fórmulas

para defendernos o simplemente para convivir todos aquí en Europa. Y sin embargo, importante, olvidamos aspectos básicos de la relación con algunos países musulmanes, singularmente con los más ricos. Estamos tan obsesionados -y con razón, eh, se reconoce que con razón- por lo que nos pueda ocurrir que, por ejemplo, estos días pasa absolutamente desapercibido que en Arabia Saudí, un bloguero haya sido condenado a 10 años de cárcel y mil latigazos por crear una web de debate político y por insultar al islam. Entonces, no sé, conclusión: si todos somos Charlie, si presidentes y primeros ministros se manifiestan por la libertad de expresión, si nos proclamamos dispuestos a todo o a casi todo para defender esta Europa de valores, ¿por qué no empezamos exigiendo a esos países algo tan simple como el respeto a los derechos humanos? Si el mundo es tan global como pensamos, ¿por qué co-existen los más sofisticados avances tecnológicos con esos castigos y regímenes casi medievales que, además, juegan un papel clave después en la financiación de grupos terroristas? La respuesta políticamente correcta sería por pragmatismo, la incorrecta, que esto es una vergüenza y una demostración gigante de hipocresía. Claro que, entonces, te llaman demagogo. Joder, estamos atrapados.

Dimecres 14/01/2015

Buenas tardes, bienvenidos a 'La ventana'. Ahora que tenemos tan a mano debatir sobre los límites de casi todo -los límites del humor, de la libertad de expresión, de la crítica, de la sátira- ¿se nos ha ocurrido pensar cuál es el límite del aguante ante las barbaridades, los atropellos, los atracos que se están cometiendo con la excusa de la crisis económica? ¿Qué les parecería, por ejemplo, una oferta de empleo, bueno de empleo... Una oferta que consiste en trabajar en una panadería 9 horas al día, 7 días a la semana, sin vacaciones a cambio de la generosa cantidad de 500 euros al mes? ¿Alguien cree que me lo estoy inventando? Pues no. Facebook primero y Twitter después echan humo con este asunto, e incluso el diario 'La voz del sur' ha publicado un reportaje y eso ha ampliado el eco de la historia. Historia pequeña, si ustedes quieren, historia menor, alguien dirá, pero muy significativa y bastante más frecuente de lo que algunos pueden pensar. Pues miren, yo no creo sinceramente que eso tenga nada que ver con la crisis, pero sí con la barra libre para caraduras que ponen la crisis como coartada. Y de esos, por desgracia, los hay de todos los tamaños, estan en todos los sectores y un día conseguirán agotar la paciencia al más pintado. De momento, resulta urgente definir qué significa exactamente empleo, qué significa puesto de trabajo,

porque si no es algo que permita vivir con un mínimo de dignidad, habrá que llamarlo de otra manera. Las palabras, no lo olvidemos, nunca son inocentes.

Dijous 15/01/2015

Buenas tardes, bienvenidos a 'La ventana'. Tengo la impresión de que este año, más que nunca, asistiremos a una pelea a brazo partido entre la España oficial y la España real. Entre el país que nos venden algunos y el país en el que de verdad vivimos. La doble -y desde ayer, triple- convocatoria electoral para este 2015 ha desencadenado desde hace semanas un auténtico zafarrancho de combate para convencernos de que ya salimos de la crisis. Pero claro, por mucho mensaje, por mucho eslogan, por mucha propaganda, por mucha buena intención incluso que nos metan en vena, luego está la realidad: tozuda, incómoda, que se encarga de poner las cosas en su sitio. Hoy, por ejemplo, la comisaria europea de Empleo ha proclamado que el nivel de empleo juvenil en España es insostenible, cosa que ya sabíamos pero que dicho así por una voz de este nivel no hace más que certificar el fracaso absoluto en esta materia. Porque un país con el 53% de paro juvenil, que es la última estadística europea, no es que tenga un problema, es que no tiene futuro, directamente. Si la solución pasa por nuevas reformas, como pide Bruselas, y más flexibilidad en el mercado laboral, ¡jojo!, que Dios nos coja confesados, o Alá, o quien sea, porque hasta ahora, la traducción de eso, la fórmula para eliminar rigideces no ha sido acercar los contratos temporales a los indefinidos, mejorarlos, sino al revés. Por eso en España cada vez hay más precariedad y más desigualdad, y ocultarlo o disimularlo no nos hace ningún bien, simplemente nos cabrea más.

Divendres 16/01/2015

Buenas tardes, bienvenidos a 'La ventana'. Ya sé que está de moda el escepticismo, el mostrarse descreído con todo, con casi todo, pero es falso que las denuncias o las movilizaciones no sirvan absolutamente de nada. Hoy tenemos un ejemplo -ya veremos cuánto dura- que de momento nos genera una particular satisfacción. ¿Recuerdan el caso del bloguero de Arabia Saudí? Aquel condenado a 10 años de cárcel y a recibir mil latigazos por haber abierto una web de debate político, social y religioso. Lo comentamos hace unos días aquí, en 'La ventana'. Ya el viernes pasado recibió la primera tanda; hoy tenían que azotarle de nuevo pero las autoridades saudíes han suspendido el castigo. Bueno, para ser exactos, dicen que lo han aplazado por razones médicas, pero está claro que la campaña internacional en la que han participado desde la ONU

hasta Amnistía, ha tenido que pesar lo suyo. Así que ahora se trataría sobre todo, de no aflojar. Hombre, es verdad que en ese mismo país, hoy han ejecutado públicamente a una mujer acusada de asesinato y un jeque ha prohibido los muñecos de nieve porque según él son contrarios al islam. Y usted se estará preguntando -Iturriaga ya se lo está preguntando- pero es que ¿nieva alguna vez en Arabia Saudí? Sí, nieva en el zona de la frontera con Jordania, un territorio que ahora mismo, por ejemplo está nevado. Pero da igual, eso no es lo importante. Lo importante es saber que al fanatismo se le combate, si hace falta, disparando -la policia, claro- contra los terroristas, pero también en otros frentes. Y si entre todos conseguimos arrancar aunque sea a una sola persona de las garras de gente tan zumbada, yo creo sinceramente que ya es una gran victoria. Por algo será.

Annex 3. Entrades 'La tribu de Catalunya Ràdio'

Aquests guions han estat facilitats per l'equip de 'La tribu' excepte els del dilluns 12/01/2015 i els del dijous 15/01/2015.

Dimarts 13/01/2015

XURI.

...Diga-li, diga-li...

FEL.

No, és igual...

Si no ens volen, NO ens volen...

XURI.

Aquestes coses s'han de dir Faixedas. Que si no després...queden.

ROSIÑOL.

Nois, es pot saber què dieu? Estem començant el programa...

FEL.

...Que què diem?

Mira, no em facis parlar Rosiñol...

Que avui n'has fet una de ben grossa...

ROSIÑOL

¿Què ha passat?

FEL.

Doncs que em pensava que érem un equip Rosiñol...

Que tots som 1...

I resulta que no. Que aquí som 2, 3 o 4...

ROSIÑOL

Ara no et segueixo.

FEL.

No em segueixes?

Aquest matí poso la ràdio, i goita què sento...

13.01/RU/Tall Matí Monica

+

RAMON, AFEGIR: MÚS. TENSIÓ.

FEL.

I ja està!! Has sentit?
...On som el Xuriguera i jo? Eh?
Tota la vida aquí, al teu costat, aguantant les teves bromes Rosiñol...
I quan es tracta de fer entrevistes sobre el programa ni ens truquen... Com si no existíssim.

ROSIÑOL

**Era per parlar del bolo APM que farem demà al Club Capítol...
I a més, vosaltres aquest matí no hi éreu!**

XURI.

Molt lleig això que has fet, Rosiñol....

¿Quan et donin el premi Ondas també diràs que el programa només és teu i del Cazorla?... Acaba d'arribar aquest any al Cazorla, de pràctiques i ja es pensa qui sap qui és...

FEL.

A més...Així no s'omple un teatre. Anant a parlar-ne al Matí de la Terribas...Com si no tingués importància.

Aquestes entrades no es poden donar així com així.

La gent ha de suar per aconseguir-les.

XURI.

Ara...Ensenya-li.

FEL.

Ja veuràs.

Ramon, música d'oients.

MUS. ANIMADA

FEL. Volem que truqueu al 93.201.74.74 i ens expliqueu quina és la vostra mascota preferida. El gos? El gat? La tortuga?
A tothom qui truqui, atenció...Els regalarem una entrada doble per demà venir a veure l'espectacle de l'APM. Afanyeu-vos que s'acaben!!!

XURI.

I si no teniu mascota, però teniu parella, també podeu trucar i explicar-nos-ho.
93.201.74.74.

Regalem entrades per venir a demà a l'espectacle que farem la Tribu amb l'APM.

ROSIÑOL.

¿Així donarem més entrades?

FEL.

Tu espera't. Ja veuràs!

93.201.74.74.

CARETA PROGRAMA

Bona tarda a tothom.
Són les 4 i xx minuts...
Benvinguts i benvingudes a “La tribu de Catalunya Ràdio”...

Dimecres 14/01/2015

---INHALÀMBRIC DES DEL PÚBLIC----

XURI (inalhàmbric)

Vinga...va. Aneu passant...

Vigileu els esglaons que està molt fosc.

¿Com es diu vostè?

FEL (inhàmbric)

¿Ha portat berenar? Pensi que la tarda és molt llarga...

XURI.

Molt bé...

¿Tots els que esteu aquí sou friquis de l'APM?

FEL.

Gent normal, Xuriguera...gent ben normal.

XURI.

No te n'enfotis, que jo també sóc fan de l'APM, eh? M'ho sé tot...

FEL.

...Què has de ser fan tu!

XURI.

Alcohol namás, sin droga ni ná...pa qué.

...Esto es un desmadre, queremos padre y madre.

Viva Espanya viva el rey, viva el orden y la ley!

Què? Has vist o no?

FEL.

Mare meva, quina tarda que ens espera.

CARETA PROGRAMA

Bona tarda a tothom.

Benvinguts i benvingudes a “La tribu de Catalunya Ràdio”...

Avui programa... 722!!

En directe des del Club Capitol, acompanyats entre d'altres de l'Homo APM!!!

MUS. APM

---APLAUDIMENTS---

¿Com estàs, Homo?

Moltes gràcies per obrir-nos les portes de casa teva, el teatre on esteu fent l'APMShow!

Com va? Esteu contents?

XURI.

Veig que teniu una pantalla muntada i tot...

¿La gent ve a mirar la tele aquí?

¿No és més còmode des de casa?

¿Quina mena d'espectacle és aquest?

FEL.

I també fas allò d'anar dient frases o dius alguna cosa més?

XURI.

I com vas vestit? Amb una samarreta de l'APM...? O et poses un vestit de gala?

FEL.

...Però això ho fas amb el Peyu, no?

Massa homes...

Jo en un espectacle de tants homes... no hi vaig.

ROSIÑOL.

Mira... després podrem veure algun fragment de l'espectacle que fan aquí al Capitol. Així us en feu una idea.

Però abans...L'Homo Apm... ¿Ve amb dues bones notícies, oi?

HOMO: Sí! La primera: Regalarem un 2x1 a tots els que han vingut a veure el programa perquè vinguin a veure el show de l'APM!

FX-FANFARRIA

I la segona: Això és exclusiva...No ho hem anunciat encara... Prorroguem l'espectacle! FINS L'1 DE MARÇ.

FX-FANFARRIA

Fantàstic...

Doncs després podrem escoltar fragments de l'APMShow!

XURI.

Tu, però queda't aquí assegut...I ves dient frases.
Que això fa gràcia.

FEL.

Aquí assegut? Només ens falta això...

Ja prou ni amb el Cazorla, que ens vol fotre el lloc...Que ara es quedi aquest a dir frases...

ROSIÑOL.

Doncs mira, no és gens mala idea.

Aquesta tarda la passarem amb l'HomoApm, el Xuriguera i en Faixedas.

Divendres 16/01/2015

16.01/RU/Careta l'entrevista

FEL (FX-SO HABITACIÓ TANCADA)- Aguantar en tot el gag.

Bona tarda i bona sort.

Benvinguts a l'espai de l'entrevista de Catalunya Ràdio, Catalunya Informació i TV3. Avui, en emissió conjunta.

16.01/RU/MUS. ENTREVISTA AL PRESIDENT

FEL

Passen x minuts de les 4 de la tarda...

Els saludem des de la sala solemne de Catalunya Ràdio per emetre aquesta especial entrevista, de màxim interès per la ciutadania...

...El dia després que s'anunciés quin serà el full de ruta en els propers dies que ens esperen.

XURI (FX-SO HABITACIÓ TANCADA)- Aguantar en tot el gag.

XURI.

Efectivament Faixedas. La gent està perplexa de la previsió del temps que va anunciar ahir a la Tribu Francesc Mauri. Ho podem escoltar.

16.01/RU/Tall Mauri

(el tall diu que ens espera el temps que toca per aquestes èpoques de l'any)

XURI.

Després d'escoltar aquestes amenaces temporals que ens esperen, que no es produïen des de l'any 64...Avui a l'espai l'entrevista, ja ens acompanya...El protagonista del dia d'ahir, Francesc Mauri.

16.01/RU/CUA SINTONIA

FEL.

Francesc Mauri, bona tarda. I gràcies per atendre'ns.

Després de molts dies d'estira i arronsa, finalment estan d'acord en la previsió meteorològica. Hi ha acord entre tu i el Molina, doncs?

Fins a dia d'avui, semblava que no es produiria una previsió del temps com aquesta... Tomàs Molina semblava no estar-hi gaire d'acord. ¿Què ha canviat entre vostès?

¿Tenen bona relació ja amb Tomàs Molina?

Amb què no estaven d'acord fins ara?

¿En els 'matisos' d'aquest full de ruta del temps?

XURI.

Podem saludar a aquesta hora de la tarda al cap de l'oposició del temps, Tomàs Molina, bona tarda.

¿Satisfet de la previsió del Mauri?

Vostès dos són els protagonistes del full de ruta en el temps dels propers dies...

¿Si no fa el temps que vostès preveuen, serà un fracàs personal, seu?

FEL.

Què hi diuen les altres formacions? L'Eloi Cordoní, el Jofre Janué, el Dani Ramírez? Heu parlat amb ells?

XURI.

Aquests dies ens han tingut una mica desinformat del temps que faria. Fins ahir, el Mauri no ho va anunciar...

¿Per què va trigar tant Mauri? Tenia por que l'acord amb el Molina es trenqués?

FEL.

Senyor Mauri...Després d'aquestes pluges i de la neu...Què vindrà? Ho pot avançar?

XURI.

Senyor Molina hi està d'acord en la previsió?

FEL.

Senyor Mauri, gràcies per atendre'ns. I endavant amb la feina que els espera pels propers mesos.

XURI.

Senyor Molina, gràcies també a vostè. Per la part que li toca.

CARETA PROGRAMA

Bona tarda a tothom.

Benvinguts i benvingudes a "La tribu de Catalunya Ràdio"...